

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 - มกราคม - กุมภาพันธ์ 2567 Vol.2 No.1 - January - February 2024

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

Journal of Interdisciplinary Social Development

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2567)

Vol 2 No.1 (January - February 2024)

ISSN : 2822-1060 (Online)

_ ***** _

📖 วัตถุประสงค์

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความหนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดีออกเตอร์เกซ เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลเหล่าต่างคำ

อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย 43120 โทร 061-0186156, 082-9356452

E-mail : journalsocialdevelopment@gmail.com

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

E-mail: zumsa_17@hotmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9833-4759>

Google Scholar: <https://scholar.google.com/citations?user=Ex2SJ-8AAAAJ&hl=th>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู้อองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ปุณัณรมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัตร หมั่นกิจ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พิชญ์ ศรีพรรณ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการต๋อเกอ์เกอ์

 ฝ่ายประสานงานและการจัดการ

วรรณภา บุปผาโสภ

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

 ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

 พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

 ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

👉 จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

👉 พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์) ปีพุทธศักราช 2567 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ มีเนื้อหาสาระของบทความที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 2 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักของวารสารเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับทุกระดับ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิก และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)
รูปแบบการบูรณาการ บ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับ ผู้สูงอายุในชุมชน	1-14
THE COOPERATION MODEL OF TEMPLE, HOME, SCHOOL TO CREATING SELF- ESTEEM FOR THE ELDERLY IN COMMUNITY	
ยุรธรร จีนา	
การศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ใน สังคมไทย ปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2565	15-25
AN ANALYTICAL STUDY OF POLITICAL BEHAVIOR OF MONKS IN THAI SOCIETY ON DURING 2014 TO 2022	
ภาวพรรณ กิจประเสริฐ และ เกษฎา ผาทอง	
บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์	26-39
THE ROLE OF A MONK IN PUBLIC WELFARE	
บุญเพ็ง สิทธิวงษา	
การพัฒนาสังคมตามหลักสังคหะธรรม 4	40-52
SOCIAL DEVELOPMENT ACCORDING TO THE 4 SANGHADHAMMA PRINCIPLES	
สัญญา เคนาภูมิ	
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา	53-65
GENERAL KNOWLEDGE ABOUT POLITICAL SCIENCE ACCORDING TO BUDDHISM	
ภวัตร วิสริมย์ และ กัลยกร ทองทับ	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	66-89

รูปแบบการบูรณาการ บ้าน วัด โรงเรียน
ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน*
THE COOPERATION MODEL OF TEMPLE, HOME, SCHOOL TO
CREATING SELF-ESTEEM FOR THE ELDERLY IN COMMUNITY

ยุรธร จีนา

Yurathorn Jeena

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Department of Social Sciences and Humanities Faculty of Business Administration and Liberal Art

Rajamangala University of Technology Lanna, Thailand

Corresponding author E-mail: yurathorn_27@hotmail.com

Received 2 February 2024; Revised 26 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้นำเสนอรูปแบบความร่วมมือของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ตัวแทน ชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน จำนวน 50 คน เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน จะต้องอาศัยความร่วมมือโดยการมีส่วนร่วมของ บวร บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ บทบาทของบ้าน คือ การดูแลครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับคนหลายวัยอย่างมีความสุข บทบาทของวัด คือ พระสงฆ์สอดแทรกหลักธรรมในการเทศน์แก่คนหลายวัยให้ตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว การ

Citation:

* ยุรธร จีนา. (2567). รูปแบบการบูรณาการ บ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน. วารสาร
สหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 2(1), 1-14.

Yurathorn Jeena. (2024). The Cooperation Model of Temple, Home, School to

Creating Self-Esteem for the Elderly in Community. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1),
1-14.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.22>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเอง บทบาทของโรงเรียน โรงเรียนสวดแทรกเนื้อหาความกตัญญูแก่นักเรียน และโรงเรียนผู้สูงอายุ จัดให้มีหลักสูตรเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ บทบาทของราชการ เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมความรักความผูกพันในครอบครัว กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาท ได้รับการยกย่องเชิดชูให้เป็นปูชนียบุคคลในชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบความร่วมมือ , การสร้างคุณค่าในตนเอง , ผู้สูงอายุ

Abstract

This research paper presents the cooperation model of houses, temples, schools in building self-esteem for the elderly. by using participative action research The sample group was the 50 consisted of representatives from home communities, temples, schools, data collection and content analysis.

The results showed that Building self-worth for the elderly in the community Requires cooperation with the participation of Bowon, houses, temples, schools, government offices. The role of the house is to take care of families where the elderly live happily with people of various ages. The role of the temple is the monks. to people of many ages to realize the importance of family Empowering the Elderly to See Their Self-Esteem the role of the school The school inserts the content of gratitude to the students. and school for the elderly Provide courses to develop the self-esteem of the elderly roles of government agencies, municipalities, local government organizations Organize project activities that promote love and family bonds Activities that allow the elderly to play a role Has been honored as a precursor in the community

Keywords: Cooperation Model, Creating Self-Esteem, The Elderly

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทำให้ประเทศไทยเป็น 1 ในประเทศกลุ่มอาเซียนที่เข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ (Aging Society) คือการที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดน้อยลงเรื่อย ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ดังนั้น สังคมผู้สูงอายุ จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญและไม่อาจละเลยได้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนการทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม ปัจจุบันปัญหาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ยังคงรุนแรง และรอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งท้าทายต่อนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เช่นเดียวกับองค์การสหประชาชาติ คาดการณ์ว่า ช่วงปี 2001-2100 (พ.ศ.2544-2643) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ โลกจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่ละประเทศจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เช่น การพัฒนาด้านการแพทย์ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และโภชนาการทางด้านอาหาร ฯลฯ (กรมสุขภาพจิต, 2563)

ปัญหาที่มาพร้อมกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) ของผู้สูงอายุ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ คือ การที่ผู้สูงอายุสามารถเห็นคุณค่าของตนเอง ไม่ว่าจะประสบกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่ส่งผลต่อจิตใจไม่ว่าจะทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับและพึงพอใจในตนเอง ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และการเคารพตนเอง มีการเห็นคุณค่าในตนเองจึงจะเกิดความมั่นคงด้านจิตใจ และสามารถมองถึงคุณค่าในตนเอง เมื่ออายุมากขึ้นหรือเกิดความเสื่อมสภาพทางร่างกาย ไม่สามารถทำอะไรเหมือนเดิมได้อย่างแต่ก่อน ทำให้ผู้สูงอายุมักจะมองตนเองว่าไม่มีประโยชน์ ไม่สามารถทำอะไรได้เนื่องด้วยสภาพทางร่างกาย การเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ (Competence) คือ การที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานดูแลรับรู้ว่าคุณสามารถทำอะไรได้ตามความเหมาะสม สามารถเผชิญอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสถานดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การที่ผู้สูงอายุสามารถรับประทานอาหารเองได้ หรือสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะติดเตียงที่ไม่สามารถหยิบจับอะไร อาจจะเป็นความสามารถที่ตนเองสามารถที่จะพูดหรือแสดงความต้องการ เช่น อาหารที่ตนเองอยากกิน หรือเพลงที่อยากฟัง จึงเป็นความสามารถในการแสดงความต้องการของตนเอง ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะส่งผลต่อ

การปรับตัวของผู้สูงอายุให้มีความสุขในชีวิตมากขึ้น และเกิดความเข้าใจในการตนเอง ลดความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุหรือผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจ จะช่วยให้การใช้ชีวิตเป็นไปด้วยความสุขในช่วงบั้นปลายสุดท้ายของวัย โดยมีโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นองค์กรชุมชนที่จะช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทความวิจัยนี้นำเสนอแนวคิดและบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน และนำเสนอเป็นนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้สูงอายุ ตลอดจนเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด บวร เป็นแนวคิดในการรวมตัวกันของ บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยชุมชนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง และเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน คำว่า บวร ตามพจนานุกรมคำนี้หมายถึง ประเสริฐ ล้ำเลิศ เริ่มจาก บ. ใบไม้ แทนคำว่า บ้าน ซึ่งบ้านก็คือ ที่พักอาศัยหรือครอบครัวก็ได้ บ้านให้ความรัก ความอบอุ่นผูกพัน แม้จะเป็นหน่วยหรือสถาบันที่เล็กที่สุดในโครงสร้างสังคม แต่เป็นพื้นฐานที่มีความหมายและสำคัญที่สุด ว.แหวน แทนคำว่า วัด เปรียบเสมือนศูนย์กลางจิตใจของคนไทยมาแต่ครั้งอดีตเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอบรมสั่งสอนคนในชุมชนรอบ ๆ วัดให้ประพฤติถูกทำนองคลองธรรม วัดนอกจากจะเป็นสถาบันที่ประกอบศาสนกิจของพระสงฆ์แล้ว สำหรับชาวบ้านยังเป็นสถานที่ให้คนในชุมชนพบปะกัน ใครเดือดร้อนใจก็มาปรึกษา กัน กลับจากวัดก็ได้คำสอนดี ๆ กลับไปมากมาย อย่างที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเสรีภาพในการนับถือศาสนาซึ่งทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้ทุกคนทำความดี ดังนั้น ว.แหวน จึงมีนัยหมายถึงศาสนาทุกศาสนาในแผ่นดิน

ไทย ร.เรือ แทนคำว่า โรงเรียน คือสถานที่ให้ความรู้ที่มีแบบแผน สำหรับเด็กเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ภาระของโรงเรียนอาจดูหนักบ้างในปัจจุบัน เนื่องจากโรงเรียนต้องดูแลนักเรียนเหมือนดังเป็นลูกหลานของตน นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องให้ความรู้ทางวิชาการอย่างเต็มที่เพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม

2. การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจ ได้รับความรักความเอาใจใส่ดูแล ได้รับการยอมรับนับถือ โดยจะเป็นการที่บุคคลประเมินตนเองแล้วแสดงออกมาในแง่ของการยอมรับนับถือ ตนเอง หรือไม่ยอมรับนับถือตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าของวัยผู้สูงอายุเป็นความรู้สึกที่ผู้สูงอายุมิต่อ ตนเองหรือการรับรู้สภาพแห่งตน การเห็นคุณค่าในตนเองถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างให้ เกิดเจตคติที่ดีกับตัวของผู้สูงอายุเอง ทำให้มีความเชื่อมั่นและมีความรู้สึกที่ดีกับบุคคลอื่นๆ รอบข้าง ตลอดจนผู้สูงอายุสามารถปรับตัวทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านสังคม และสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ รวมถึงเกิดการยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจได้ (Connie, 2001) นอกจากนี้ยังเป็นการประเมินจากพฤติกรรมที่บุคคลอื่นมีต่อตนเองใน 4 ด้าน ได้แก่ รู้สึกและรับรู้ ถึงการมีความสำคัญ รู้สึกและรับรู้ถึงการมีคุณค่าดี รู้สึกและรับรู้ถึงการมีอำนาจ และรู้สึกและรับรู้ถึง การมีความสามารถ (Coopersmith, 1981)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตามรหัสโครงการ RMUTL-IRB 031/2021 เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2564 และคณะผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวชี้แจงในการเข้าร่วมการวิจัย ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง รับทราบวัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัย รวมถึงลงนามยินยอมและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงสิทธิที่กลุ่มตัวอย่าง ภายหลังการชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed consent)

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการดำเนินการวิจัย (Pre – Research Phase)

1.1. คณะผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ และรูปแบบความร่วมมือด้วยแนวคิด บวร บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

1.2 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ชุมชนตำบลสันโป่ง เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน โดยเข้าพบคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลสันโป่ง ผู้นำชุมชน คณะสงฆ์ ผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุเปี่ยมสุข เพื่อสร้างความร่วมมือกับนักวิจัยในพื้นที่ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และได้หารือแนวทางการทำวิจัยในครั้งนี้ร่วมกัน โดยจัดให้มีการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้รู้ (Key-Informant) รวมถึงการวางแผนปฏิบัติการสร้างความร่วมมือ ตามบริบทของชุมชน

1.3 คณะผู้วิจัย จัดการประชุมกับทีมวิจัยในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวางแผนดำเนินการวิจัยตลอดถึงแนวทางการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 2 ระยะการดำเนินการวิจัย (Research Phase)

เป็นระยะของการศึกษากระบวนการ และแนวคิด บทบาทความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนร่วมกันขับเคลื่อนดำเนินโครงการวิจัย ระหว่างคณะผู้วิจัยกับผู้แทนจากบ้าน (ผู้นำชุมชน, กำนันผู้ใหญ่บ้าน), วัด (พระสงฆ์ตำบลสันโป่ง) และโรงเรียนผู้สูงอายุเปี่ยมสุข (ผู้บริหารโรงเรียน) โรงเรียนบ้านป่าตั่ว และราชการ ได้แก่ เทศบาลตำบลสันโป่ง

2.2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีเพื่อถอดบทเรียนรูปแบบการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอแนะแนวทางในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา

ระยะที่ 3 ระยะหลังการดำเนินการวิจัย (Post – Research Phase)

คณะผู้วิจัยประเมินและศึกษารูปแบบความร่วมมือในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งมีผู้ทรงวุฒิทั้งทางด้านวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่วิจัย เพื่อจัดทำเป็นรูปแบบการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ พร้อมตรวจสอบความถูกต้อง นำเสนอในรูปแบบข้อมูลของการวิจัย พร้อมจัดทำคู่มือเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ตลอดจนถึงผู้ที่สนใจได้รับทราบ

4.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสนทนากลุ่ม มารวบรวม แยกแยะข้อมูลเป็นหมวดหมู่ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้แนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบสามเส้า (Triangulation) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบความร่วมมือของบ้าน (ผู้นำชุมชน-ครอบครัว) กับการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนในตำบลสันโป่ง มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมในชุมชน การขอรับฟังความรู้ประสบการณ์จากผู้สูงอายุ การให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นปราชญ์ชุมชน เป็นคณะกรรมการวัด คณะกรรมการหมู่บ้าน ในส่วนของครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ร่วมด้วย ควรให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็น ได้แสดงศักยภาพความสามารถ โดยลูกหลานไม่ทอดทิ้งท่าน ให้การดูแลเอาใจใส่ ให้ท่านได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต แก่ลูกหลานได้ฟัง ไม่ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง หนึ่งนคอยแวะเวียนมาเยี่ยมเยียนท่าน

2. รูปแบบความร่วมมือของวัด (พระสงฆ์) กับการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ โดยการให้ผู้สูงอายุในตำบลได้มีบทบาทในกิจกรรมงานบุญของวัด ได้เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ แก่คนรุ่นหลัง ได้แสดงศักยภาพ การให้ข้อคิดประสบการณ์ การให้เกียรติแก่ผู้สูงอายุในงานทำบุญ การจัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของการสร้างสานสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนการบรรยายธรรมะในหัวข้อ การปฏิบัติตนของผู้สูงอายุในครอบครัว

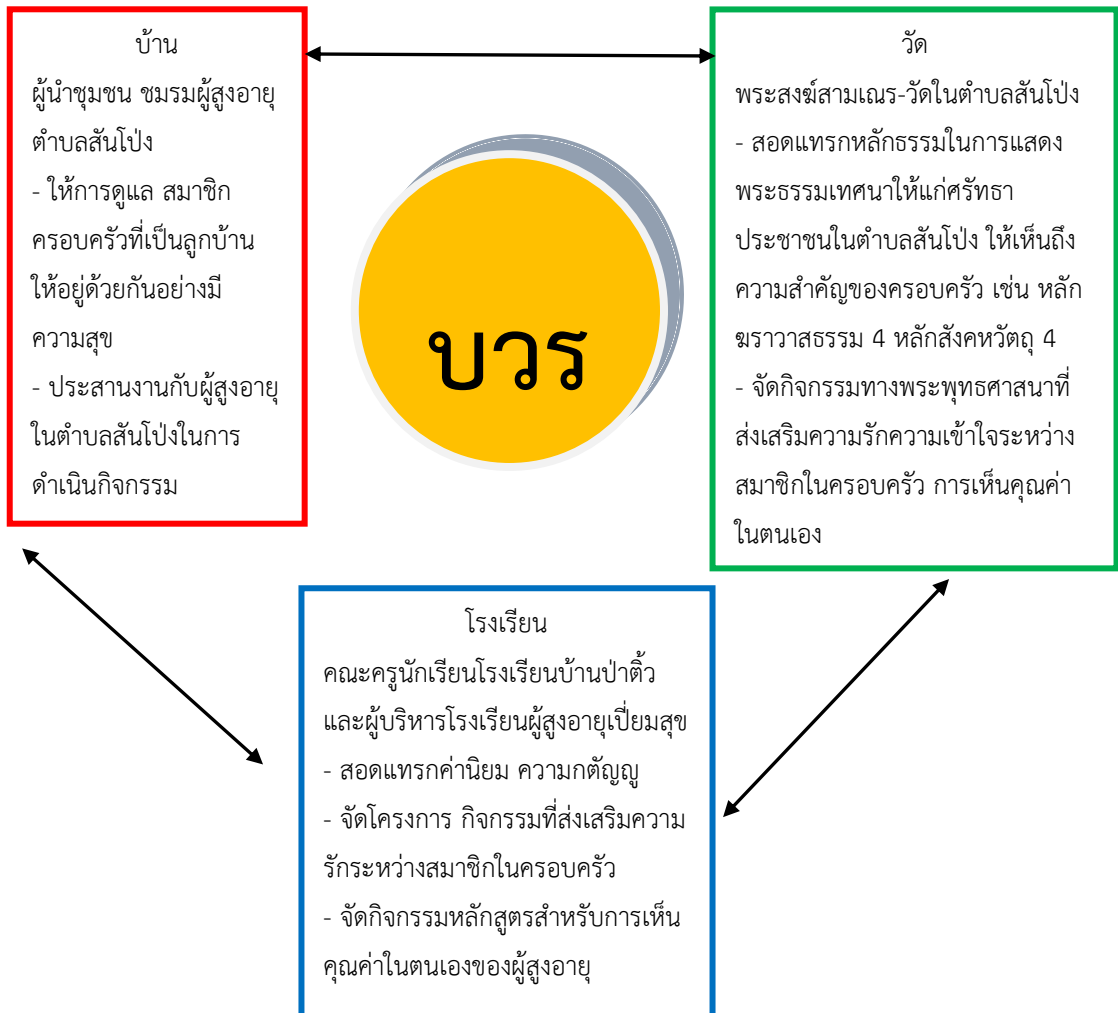
3. รูปแบบความร่วมมือของโรงเรียน ราชการ กับการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบ้านป่าติ้ว จะสอนเรื่องการให้ความเคารพ ความรัก ความเข้าใจสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผ่านรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ

อย่างเหมาะสม รู้จักบทบาทหน้าที่ของลูกหลาน การสร้างจิตสำนึกความกตัญญูทวดเวทิตาต่อผู้สูงอายุ และจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถให้แก่เด็กเยาวชนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียนผู้สูงอายุเปี่ยมสุข มีกิจกรรมที่สร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมวันคล้ายวันเกิดของผู้สูงอายุในแต่ละเดือน การให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถของตนเองต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกัน การรับฟังทุกความคิดเห็นของนักเรียนผู้สูงอายุ การจัดทัศนศึกษา การจัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

เทศบาลตำบลสันโป่ง มีบทบาทสำคัญ เช่น จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เรื่องราวต่างๆ ได้พูดคุยเชื่อมสัมพันธ์อันดีต่อกัน การให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมโครงการของเทศบาล รวมทั้งการออกเยี่ยมผู้สูงอายุภายในตำบล ดูแลสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ มอบความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เป็นต้น

ซึ่งจากที่กล่าวมาสามารถแสดงเป็นแผนภูมิการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ

อภิปรายผล

1.การสร้างคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุเป็นการสร้างความสุข ทำให้ผู้สูงอายุ
รู้สึกว่าคุณค่าในตนเองมีประโยชน์ มีศักยภาพ ก่อให้เกิดความสุขให้แก่ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษา
ของ กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2563) ศึกษา อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพ
ชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขต กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ
ผลการวิจัย พบว่า ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า แรงสนับสนุน
ทางสังคม ตามความ คิดเห็นของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และ

สมุทรปราการ อยู่ในระดับ มาก ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามความคิดเห็น ของผู้สูงอายุ เขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ อยู่ในระดับปาน กลาง และด้านความสุขของผู้สูงอายุ พบว่า ในภาพรวมความสุขของผู้สูงอายุ ตามความ คิดเห็นของผู้สูงอายุ เขต กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ มีความสุข อยู่ในระดับน้อยกว่าคนทั่วไป และยังสอดคล้องกับ วนัสนันท์ แศ คำ (2553) การศึกษาการมีส่วนร่วมของ ครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ครอบครัวเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติและมีความตระหนักต่อการแสดงบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุที่ ครอบครัวทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในสังคมและด้าน สิ่งแวดล้อม โดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ความบกพร่องในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนร่วมคิดและร่วม ดำเนินการกิจกรรมเพื่อ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ มีการเปลี่ยนแปลง ทั้ง 4 ด้าน คือ ผู้สูงอายุรับรู้การแสดงบทบาทของครอบครัวใน ด้านร่างกาย รับรู้บทบาทครอบครัว ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและ สิ่งแวดล้อมมีการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ราชการ ในการสร้างคุณค่าในตนเอง สำหรับผู้สูงอายุ

พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนการสร้างการ เห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ โดยความร่วมมือกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งเป็น แนวทางพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง สอดคล้องกับ อารี พุ่มประวาทย์ และ จรรยา เสี่ยงเสนาะ (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริม สุขภาพ ของผู้สูงอายุ พบว่า แกนนำผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในเรื่อง การให้คำแนะนำด้านการสร้างเสริม สุขภาพ การค้นหาปัจจัยเสี่ยง การสร้างความอบอุ่นด้านจิตใจ และการมีสุขภาพดีสอดคล้องกับ การศึกษาของ อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ (2561) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งสุขภาพ กายการออกกำลังกาย ที่ เหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุมีความสุขใจที่ได้รับมีความสำคัญ การทำ ประโยชน์ให้กับผู้อื่น และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจนและคณะ ได้ ศึกษาการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) ปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ในครอบครัวผู้สูงอายุพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิก รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยประยุกต์ทฤษฎีโครงสร้างครอบครัว (บวร) “BOWARN MODEL” และ Social Support โดยการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) บ้าน 2) วัด 3) โรงเรียน และ 4) ชุมชน เสริมคุณค่าด้วยปรัชญาสฤาษิตมณูพันธ์บ้าน มีองค์ประกอบการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว 2) ด้านการพัฒนาหน้าที่สมาชิกครอบครัว 3) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากสังคมหรือสังคมมีความเอื้ออาทร 2) สมาชิกครอบครัวผู้สูงอายุมีความรู้เฉลี่ยหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) 3) การประเมินผลรูปแบบ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อผลที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับมากและสมาชิกใน ครอบครัวและผู้สูงอายุต่อการใช้ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จริญญา วงษ์พรหม และคณะ (2558) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยใช้กระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้สูงอายุมีความสุขความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถ ตอบสนองต่อคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม และปัญญาเกิดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของ ชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยังยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Zimmerman M. and Rappaport J. (1988) การเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนมีทั้งระดับบุคคลและระดับชุมชน ในระดับบุคคลเป็นการพัฒนาศักยภาพตนเอง ให้มีความเข้มแข็ง ควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในระดับชุมชน เกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกันร่วมมือกันสร้างประโยชน์และควบคุม สมาชิกให้เกิดความเสมอภาค

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน ทำให้ได้บทเรียนสำคัญ กล่าวคือ

1. การค้นพบถึงปัญหาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจกันของคนในครอบครัว ทั้งวัยเด็กเยาวชน วัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ ทำให้มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ขาดความเอาใจเขามาใส่ใจเรา การสื่อสารที่ไม่ตรงกัน ความห่างกัน

ระหว่างยุคสมัย ทำให้เกิดความห่างเหินซึ่งกันและกัน ครอบครัวมีปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนราชการ ในการช่วยขับเคลื่อนการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัวระหว่างคนหลายวัย ลูกหลานคอยเอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุ ไม่ให้รู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ตลอดถึงการสร้างกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทสำคัญ ในการแสดงความคิดเห็น การแสดงความสามารถ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. การเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย จำเป็นต้องอาศัยคนในชุมชน สร้างเครือข่ายในชุมชน ร่วมมือกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” ทำให้ครอบครัวเป็นสถาบันชุมชนที่เป็นพื้นฐานก่อให้เกิดพลังในการรองรับสังคมสูงวัย ตลอดถึงการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกมาเป็นแรงสนับสนุนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน

ดังนั้นรูปแบบความร่วมมือของ บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ (บวร) จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเป็นองค์กรชุมชนรองรับสังคมผู้สูงวัยและต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานประสานงาน บูรณาการร่วมกัน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือตนเองได้ “เปลี่ยนจากภาระ ให้เป็นพลังของชุมชน” และก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างมีคุณภาพต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า 1) บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นองค์กรภาคชุมชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย โดยเฉพาะการให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยอาศัยเครือข่ายทุกภาคส่วนในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ปัญหาอุปสรรคสำคัญของชุมชน คือ ยังขาดการเตรียมความพร้อม ยังขาดการวางแผนสำหรับกลุ่มคนสูงวัยที่กำลังจะสูงอายุ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** 1) ทุกภาคส่วนในชุมชน ควรให้ความสำคัญในการจัดทำนโยบาย โครงการ กิจกรรม ที่ช่วยสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุ และ ควรจัดทำแผนดำเนินงานสร้างการสร้างคุณค่าในตนเองให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน 2) ชุมชนควรหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการช่วยกำหนดแผนงานยุทธศาสตร์ จัดกิจกรรมสำหรับเตรียมความพร้อมสังคมสูงวัยในชุมชน และ **ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป** 1) ควรศึกษาบทบาทของ บ้าน วัด โรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา

เป็นต้น 2) ควรศึกษารูปแบบการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการเตรียมความพร้อมรับสังคมสูงวัย รวมทั้งเตรียมผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยชรา เพื่อให้เข้าใจถึงการปรับตัวเมื่อต้องเป็นผู้สูงวัยในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง สานสามวัย : บทบาทของชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้างแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม และสร้างคุณค่าในตนเองสำหรับผู้สูงอายุเล่มนี้ เป็นงานวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง บวรชราสุข : นวัตกรรมจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในศตวรรษที่ 21 โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) โครงการวิจัยทุนเพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund FF) ประจำปี 2564 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในรายงานการวิจัยนี้ทุกท่าน กราบขอบพระคุณคณะสงฆ์ตำบลสันโป่ง ขอขอบคุณนายกเทศมนตรี คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสันโป่ง กำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลสันโป่ง คณะครูโรงเรียนบ้านป่าติ้ว ผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุเปี่ยมสุข ชมรมผู้สูงอายุตำบลสันโป่ง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ที่พิจารณาเห็นชอบการวิจัยนี้ และขอบคุณ คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่อนุมัติงบประมาณให้ทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2563). อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขต กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ. ใน รายงานการวิจัยงบประมาณ ปี 2562. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จรัญญา วงษ์พรหมและคณะ (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. Veridian E-Journal, Slipakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(3), 41-54.
- วนัสนันท์ แศคคำ. (2553). การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชน เทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. ใน ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมสุขภาพ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อารี พุ่มประไทย์ และ จรรยา เสียงเสนาะ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา
พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและ
การสาธารณสุขภาคใต้, 4(3), 160-173.

อรพิน ปิยะสกุลชัย. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน
ตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 36(3), 46-65.

Zimmerman M., & Rappaport J. (1988). Citizen participation, perceived control
and psychological empowerment. American Journal of Community.

การศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของ
พระสงฆ์ในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2565*
AN ANALYTICAL STUDY OF POLITICAL BEHAVIOR OF MONKS IN
THAI SOCIETY ON DURING 2014 TO 2022

ภาวพรรณ กิจประเสริฐ¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Pawapan Kitprasert¹, Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻² Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: pawapan12@gmail.com

Received 2 February 2024; Revised 26 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง และ ศึกษาพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ระหว่างปี พ.ศ. 2557 กับ ปี พ.ศ. 2565 รวมทั้งวิเคราะห์การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ พ.ศ. 2557 กับ ปี พ.ศ. 2565 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองมีผลมาจากการบริหารงาน ของรัฐบาลในแต่ละสมัยที่ไม่ได้ประสิทธิภาพพึงพอใจกับความต้องการของประชาชน ซึ่งการ แสดงออกทางการเมืองมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ 2) พฤติกรรมแสดงออกทางการเมือง ของพระสงฆ์ในปี พ.ศ. 2557 เป็นปีที่มีการทำรัฐประหาร แต่ภายหลังจากการทำรัฐประหาร มี พระสงฆ์จำนวนหนึ่งได้ออกมาเรียกร้องและชุมนุม ในการชุมนุมของเยาวชนได้มีทั้งบุคคล ธรรมดา นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งพระสงฆ์เข้าร่วมชุมนุมด้วย ในเกือบทุก ๆ การชุมนุมของ

Citation:

* ภาวพรรณ กิจประเสริฐ และ เกษฎา ผาทอง. (2567). การศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของ พระสงฆ์ในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2565. วารสารสหศาสตร์การพัฒนสังคม, 2(1), 15-25.

Pawapan Kitprasert and Ketsada Phathong. (2024). An Analytical Study of Political Behavior of Monks in Thai Society on During 2014 to 2022. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1), 15-25.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.23>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

กลุ่มเยาวชน 3) พระสงฆ์ก็ได้มีการออกมาแสดงความคิดเห็นให้เห็น ในปี พ.ศ. 2557 เป็นปีที่มีการทำรัฐประหาร ซึ่งนำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และในปีนั้นได้มีคำสั่งไม่ให้มีการชุมนุมเกิดขึ้น และการวิเคราะห์การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ พ.ศ. 2565 อยู่ภายใต้การบริหารงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นส่วนสำคัญที่กระตุ้นให้พระสงฆ์ออกมาแสดงออกทางการเมือง เนื่องมาจากการที่รัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้โดยอิสระ ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มฝ่ายในการสนับสนุนและต่อต้านการดำเนินงานของรัฐบาล โดยพระสงฆ์ก็ได้ออกมามีส่วนร่วมด้วย ทั้งร่วมเดินขบวนประท้วงการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองผ่านโซเชียล

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, การปกครองไทย, การมีส่วนร่วม

Abstract

The Research objectives of this study are as follows: 1) To study political behavior, 2) To study the political behavior of monks between the years 2014 and 2022 and 3) To analyze the political behavior of monks in the years 2014 and 2022 This research is a qualitative study that focuses on document analysis.

The research findings indicate that: 1) Political behavior is influenced by the effectiveness of government administration, which may not meet the public's needs. Political behavior takes various forms 2) The political behavior of monks in the year 2014, which was marked by a coup d'état, was relatively limited due to political instability. However, after the coup, some monks came forward to demand reforms within the Sangha and to establish Buddhism as the national religion. There were numerous meetings and gatherings among monks in the year 2022, including those organized by youth and agricultural groups, to protest government actions and demand affordable rice prices. Monks, along with ordinary individuals, students, and scholars, participated in these gatherings. 3) Monks expressed their opinions openly in the 2014 which

was characterized by the coup led by General Prayuth Chan-o-cha. The analysis of the political behavior of monks in the 2022 falls under the administration of General Prayuth Chan-o-cha, and it played a significant role in stimulating the political expression of monks. This was due to the limited opportunities for the public to express their opinions and criticize the government freely, leading to the formation of pro- and anti-government factions. Monks actively participated in various activities, including protest marches, and expressing political opinions through social media platforms.

Keywords: Political behavior, Thai governance, Participation

บทนำ

พระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลในชีวิตของคนไทยมาอย่างเนิ่นนานตั้งแต่สมัยสุโขทัยที่นับได้ว่าเป็นแคว้นหรือเมืองเริ่มแรกที่น่าจะเป็นแผ่นดินไทย ในยุคแรก ๆ ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือระบอบการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการบริหารปกครองประเทศ พระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนมาถึงปัจจุบัน ล้วนแต่เป็นพุทธศาสนิกชนและเป็นผู้ที่อัครศาสนูปถัมภกอย่างมั่นคงยิ่ง (พระครูพิสัยปริยัติกิจ (แก่นอคควณโณ), 2562 : 218) ภายใต้การปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์บางพระองค์ถือได้ว่าเป็นผู้ทรงธรรม คือ พระราชาผู้มียุติธรรม มีหน้าที่ในการดูแลประชาชนให้อยู่ดี กินดี อยู่อย่างสงบ ร่มเย็น ดูแลประชาชนด้วยความรัก ในสมัยสุโขทัยยังได้นำเรื่องไตรภูมิพระร่วงเพื่อมาสร้างความคิดทางด้านการเมืองผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง

สมัยรัตนโกสินทร์ พุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการต่อรองทางการเมือง ในช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านรัชกาล จากรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ไปสู่รัชกาลที่ 3 หลังจากรัชกาลที่ 2 สวรรคต อำนาจทางการเมืองในการบริหารงานราชการแผ่นดินอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สนับสนุนพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทำให้พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามงกุฎ ต้องออกผนวชเป็นเวลา 26 ปี หลังจากหลังสิ้นยุครัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์จึงลาสิกขาบวชมาขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ 4 มีพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้ก่อตั้งคณะนิกายใหม่ เรียกว่า

“ธรรมยุตินิกาย” แปลว่านิกายที่ประกอบด้วยธรรม แต่คณะสงฆ์นิกายเดิมให้เรียกว่า “มหานิกาย” แปลว่าหมู่ใหญ่ เพราะเป็นคณะสงฆ์หมู่ใหญ่ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ 5 หรือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากรัชกาลที่ 4 สวรรคต และได้ตราพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 และได้สถาปนาระบบการปกครองคณะสงฆ์คือ “มหาเถรสมาคม” เป็นการที่นำอำนาจของราชอาณาจักรมาครอบงำศาสนจักรโดยการสร้างองค์กรสงฆ์เป็นแบบรัฐราชการที่มีอำนาจทางกฎหมายรวบอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ทั้งราชอาณาจักร และทำให้คณะสงฆ์ในส่วนภูมิภาคได้ถูกลดทอนอำนาจจากคณะสงฆ์ส่วนกลาง

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการโดยคณะราษฎร ทำให้อำนาจของพระมหากษัตริย์ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในปี พ.ศ. 2477 ทำให้คณะฝ่ายมหานิกายรวมตัวกัน มีไม่ต่ำกว่า 300 รูป โดยเรียกร้องผ่านหนังสือพิมพ์ให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะสงฆ์ให้มีความสอดคล้องกับการปกครอง ที่เปลี่ยนระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้นำการปกครองแบบพ่อปกครองลูก โดยการสวมบทบาทเป็นพ่อขุน

ภายหลังการรัฐประหารปี 2557 ซึ่งนำโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าในการทำรัฐประหาร ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ รัฐได้เข้าไปแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในประเด็นเรื่องการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช รวมถึงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชองค์ใหม่สำเร็จ จะเห็นได้ว่าจากกรณีที่รัฐเข้ายึดพื้นที่วัดพระธรรมกายเพื่อบีบบังคับให้พระเทพญาณมหามุนี (ไชยบูลย์ ธมฺมชโย) ผู้ต้องหาคดีร่วมกันฟอกเงินและรับของโจรจนเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ต้องใช้กำลังพลในการเข้าควบคุมสถานการณ์รอบ ๆ บริเวณวัดพระธรรมกาย (สุรพงษ์ ทวีศักดิ์, 2561)

ในปี 2563 เกิดการประท้วงในประเทศไทย ที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ทำให้ในพื้นที่สถานศึกษาทั่วประเทศเป็นพื้นที่ของการประท้วงที่เกิดจากกลุ่มเยาวชนที่ไม่พอใจกับคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญและการประท้วงก็ได้หยุดชะงักไปช่วงหนึ่งด้วยเหตุที่โรคระบาดโควิด-19 ในประเทศระบอบอย่างหนัก มีผู้คนล้มตายเป็นมากกว่าพันคน หลังจากทีโรคระบาดโควิด-19 ทำให้เกิดการประท้วงขึ้นมาอีกครั้งในรูปแบบของการเดินนำขบวนซึ่งนำโดยกลุ่มที่เรียกตนเองว่า “เยาวชนปลดแอก” โดยมี 3 ข้อเรียกร้อง คือ 1. ขอให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยุบ

สภา 2. หยุดคูกคามประชาชน และ 3. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (อนุชา พละกุล, 2563, หน้า 72) แต่การประท้วงครั้งนี้ไม่เป็นผล ทำให้กลุ่มเยาวชนผู้ชุมนุมเพิ่มข้อเรียกร้องในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ การประท้วงเกิดขึ้นอีกครั้งช่วงต้นปี 2564 แต่เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2564 ในการประท้วงรัฐบาลในครั้งนี้ได้มีพระสงฆ์จำนวน 4 รูป เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองร่วมกับกลุ่มผู้ชุมนุม (พระอธิการภูมิสิทธิ์ ปิยสีโล และ นัชพล คงพันธ์, 2564)

จากที่มาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทยในปี พ.ศ. 2557 จนถึง 2565 เพื่อเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนาและบ้านเมืองเพื่อหาแนวทางพัฒนาประเทศอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อศึกษาให้เห็นถึงการเรียกร้องทางการเมืองต่าง ๆ ของพระสงฆ์ที่สะท้อนให้เห็นแนวคิดของประชาชนหรือพระสงฆ์ในปี 2557 จนถึง 2565 ว่ามีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองสอดคล้องหรือขัดแย้งกับรัฐบาลในยุคนี้อย่างไร รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองที่พระสงฆ์แสดงออกมามีรูปแบบบะไรบ้างและแต่ละรูปแบบที่แสดงออกมานั้นได้รับการยอมรับหรือการขัดแย้งกับความคิดประชาชนมากน้อยแค่ไหน ทั้งทางโซเชียลมีเดีย หรือการเข้าร่วมประท้วง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ระหว่างปี พ.ศ. 2557 กับปี พ.ศ. 2565
3. เพื่อวิเคราะห์การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ พ.ศ. 2557 กับปี พ.ศ. 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอโดยวิธีการพรรณนา โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผู้วิจัยจะใช้เอกสารวิชาการ หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ นำมาซึ่งการอธิบายเชิงพรรณนา จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผลโดยแบ่งลำดับการวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมแสดงออกทางการเมือง
2. วิเคราะห์การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ระหว่างปี พ.ศ. 2557 กับปี พ.ศ. 2565

3. วิเคราะห์การแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ พ.ศ. 2557 กับปี พ.ศ 2565

จากนั้นนำข้อมูลมานำเสนอเป็นข้อค้นพบ เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2565 ” ได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองมีผลมาจากการบริหารงานของรัฐบาลในแต่ละสมัยที่ไม่ได้ประสิทธิภาพพึงพอใจกับความต้องการของประชาชน ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ เช่น การเข้าไปร่วมแสดงจุดยืนหรือชุมนุมร่วมกับบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน การโพสต์แสดงความคิดเห็นผ่านโซเชียลมีเดีย ได้แก่ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้น

2. พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ในปี พ.ศ. 2557 เป็นปีที่มีการทำรัฐประหาร เป็นปีที่ไม่ค่อยได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เนื่องจากเพิ่งทำการรัฐประหาร แต่ภายหลังจากการทำรัฐประหาร มีพระสงฆ์จำนวนหนึ่งได้ออกมาขึ้นเรื่องเรียกร้องเกี่ยวกับการปฏิรูปคณะสงฆ์ และการเรียกร้องให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งมีการประชุมที่พุทธมณฑล พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ พ.ศ. 2565 ในปี 2565 มีการประชุมมากมายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประชุมของกลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น ที่ออกมาประท้วงการทำงานของรัฐบาล รวมทั้งการที่ราคาข้าวมีราคาที่ถูกลง ในการชุมนุมของเยาวชนได้มีทั้ง บุคคลธรรมดา นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งพระสงฆ์เข้าร่วมชุมนุมด้วย ในเกือบทุก ๆ การชุมนุมของกลุ่มเยาวชน

3. จากบริบททางสังคมและการเมืองภายใต้การบริหารงานของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นส่วนที่กระตุ้นให้พระสงฆ์ออกมาแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองได้อย่างให้เห็นชัดถึงการบริหารงานโดยเฉพาะการที่รัฐบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชน

ให้แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้อย่างอิสระ ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มฝ่ายในการสนับสนุนและต่อต้านการดำเนินงานของรัฐบาล โดยที่ประชาชนได้มีการออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นพลเมืองในประเทศได้พยายามที่จะปรับบทบาทของตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนไป โดยพยายาม

ออกมาแสดงพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองเพิ่มขึ้น เพราะพระสงฆ์ถือว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองเหมือนประชาชนทั่วไป โดยการที่พระสงฆ์ต้องเสียภาษี อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากการบริหารงานที่ล้มเหลวของรัฐบาล ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ สินค้ามีราคาสูง ประชาชนมีรายได้ลดน้อยลง ซึ่งพระสงฆ์ก็ได้รับผลกระทบตามด้วย อีกทั้งในพระธรรมวินัยไม่มีข้อห้ามเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้อย่างชัดเจน พระสงฆ์จึงมีสิทธิที่จะแสดงออกทางการเมือง ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองในแต่ละปีก็มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันสามารถสรุปได้ดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ความเหมือนและความแตกต่างของการแสดงพฤติกรรมของพระสงฆ์ตั้งแต่ ปี 2557 - ปี2565

ความเหมือนการแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ตั้งแต่ ปี 2557 - ปี2565	ความแตกต่างการแสดงพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ตั้งแต่ ปี 2557 - ปี2565
1. การขึ้นเวทีเพื่อปลุกกำลังใจของผู้ชุมนุม เป็นการเรียกขวัญกำลังใจ	1. การแสดงความคิดเห็นผ่านโลกโซเชียลเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการแชร์ข้อความ รูปภาพ ต่าง ๆ เป็นต้น
2. มีแกนนำเป็นพระชั้นผู้ใหญ่ หรือเป็นบุคคลธรรมดาที่รู้จัก	2. ความกล้าแสดงการขัดขึ้นกับรัฐบาลมากขึ้น
3. การออกเดินประท้วง หรือชุมนุมแบบกลุ่ม	3. พระสงฆ์มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น
4. ต้องมีความคิดหรืออุดมการณ์ที่เหมือนกัน	4. ส่วนมากจะเป็นพระเยาวชนหรือเป็นสามเณรที่ออกมาเข้าร่วม

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ในเรื่องความเหมือนของพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ตั้งแต่ ปี 2557 - ปี2565 มีความเหมือนกันมากคือการที่ได้รับเชิญขึ้นไปพูดปลุกใจประชาชน รวมทั้งการมีแกนนำเป็นพระชั้นผู้ใหญ่ หรือการมีอุดมการณ์เหมือนกัน ส่วนความต่างะนั้น ในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองก็จะมีการใช้โซเชียลเป็นหลัก เพราะปี 2563 เป็นปีที่สื่อโซเชียลมาแรง ทั้ง ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก แคมป์โทรศัพท์เครื่องเดียวก็สามารถที่จะติดต่อสื่อสาร รับรู้ข้อมูล และมีการแชร์ข้อมูลเรื่องราวออกไปสู่โลกกว้างได้ง่าย และด้วยอีกเหตุผลเนื่องจากในปี 2563 นั้น มีโรคระบาด อย่างไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ที่สามารถติดสู่คนได้ ทำให้ว่าจะเป็นผู้คนธรรมหรือพระสงฆ์ก็ไม่สามารถที่จะออกไปไหนหรือทำอะไรได้

เหมือนอย่างที่เคย ต้องระวังตัวเองมากขึ้น จะให้มีการชุมนุมที่มีคนเยอะ ๆ ก็เสี่ยงที่จะติดเชื้อโรค ดังนั้น ในการที่จะติดต่อสื่อสาร และเผยแพร่ข่าวสารได้ไว คือการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือโลกโซเชียลให้เป็นประโยชน์ ที่มีทั้งการไลฟ์สดพูดคุย หรือแม้แต่การจะโพสต์หรือแชร์อะไรก็ง่าย ทำให้เป็นความแตกต่างที่ 2557 ไม่ค่อยมีพระสงฆ์ท่านใดทำ เพราะคิดว่าการได้ออกไป พบเห็นจะดีกว่า แต่ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ การจะสื่อสารก็ทำได้ง่าย และทำให้พระสงฆ์ที่สนใจข่าวสารการเมืองสามารถที่จะรับรู้ได้ทำให้พระสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายกว่าตอน 2557 ที่พระสงฆ์ไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะยังมีหลายฝ่ายมองว่าไม่เหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาจะพบได้ว่า พระสงฆ์ที่มีออกมาแสดงพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ จะมีความโน้มเอียงและแบ่งฝ่ายทางการเมืองชัดเจน ถึงแม้จะไม่มีข้อห้ามทางพระธรรมวินัยสงฆ์ ดังนั้นพระสงฆ์สามารถแสดงพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองได้แต่ควรเป็นการแสดงออกทางการเมืองแบบเป็นกลาง แต่ควรมีการพิจารณาในการแสดงออกแต่ละครั้ง คือ พระสงฆ์มีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองได้แต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตพระธรรมวินัยแต่ควรจะอยู่ในระดับที่ไม่ดีและไม่ได้ทำให้ความเลื่อมใสของพระพุทธศาสนาที่มีต่อประชาชนลดน้อยลง อีกทั้งในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ สามารถทำได้เพราะไม่ได้มีข้อห้ามในพระวินัย

การมีส่วนร่วมในทางกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนควรเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้พลเมืองได้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเสรีภาพในการชุมนุมหรือการรวมตัวเป็นกลุ่ม ถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความมีสิทธิและเสรีภาพตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งถ้ามองตามความเป็นจริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าในเกือบทุกกิจกรรมทางการเมืองก็จะมีพระสงฆ์เข้าร่วมด้วยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นฝั่งของประชาธิปไตย และฝั่งของเผด็จการทางทหาร หรือฝ่ายที่เรียกตนเองว่าพวกอนุรักษนิยม ก็จะเห็นการที่พระสงฆ์ออกมาเคลื่อนไหวหรือออกมาแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางเสมออยู่เรื่อยมา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองที่มากกว่าในหลาย ๆ ปีก่อน เกิดจากการบริหารงานของรัฐบาลที่ทำให้พระสงฆ์ต้องออกมาพูด ออกมาทำให้ได้เห็นถึงการกระทำ ที่ต้องการจะสื่อไปถึงรัฐบาลในด้านการบริหารของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ล้มเหลว เอื้อผลประโยชน์ให้กับนายทุนมาก จนทำให้สินค้ามีราคาที่สูง และเศรษฐกิจที่ตกต่ำ เป็นผลทำให้ประชาชนและพระสงฆ์จำนวนหนึ่งต้องออกมาเรียกร้อง ถึงสิทธิและเสรีภาพของตน ที่ควรจะได้รับ เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้ให้สิทธิในการแสดงแก่ประชาชนได้อย่างอิสระ แต่เป็นการปิดกั้น ปิดปากประชาชน จนทำให้มีพระสงฆ์บางส่วนที่ยังเป็นเยาวชนมองว่าการกระทำของรัฐบาลเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิของประชาชนในแผ่นดิน ถึงแม้ว่าจะมีข้อห้ามของสำนักพุทธศาสนาที่ต้องการควบคุมให้พระสงฆ์อยู่ในกฎระเบียบและไม่ควรมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะส่วนร่วมในทางการเมืองเข้าร่วมประชุม หรือชุมนุมกับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาจะพบได้ว่า พระสงฆ์บางรูปนั้นมีการแสดงพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองในเชิงที่เลือกสนับสนุนนักการเมืองหรือฝ่ายการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน ทำให้ประโยชน์แก่ตนแม้ว่าจะไม่ผิดต่อพระธรรมวินัยของพระสงฆ์แต่ก็ถือว่าเป็นกิริยาที่ไม่สมควรจนเป็นที่ครหาของสังคม จากการตีความพระธรรมวินัยที่เกี่ยวข้องกับการเมือง จะพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่สิ่งที่ผิดต่อพระพุทธศาสนา แต่ด้วยพระสงฆ์อยู่ในสถานะที่ต่างจากคฤหัสถ์และมีหลักพระธรรมวินัยเป็นกรอบสำคัญในการดำเนินชีวิต สิ่งที่พระสงฆ์จะทำได้คือการเผยแผ่ศาสนา การแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด หรือสิ่งที่ดี ๆ ให้แก่สังคมได้ยกย่องเป็นตัวอย่าง ทำให้พระสงฆ์จะต้องเป็นกลางในทางการเมืองอย่างที่ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ยังถือเป็นประชาชนคนไทยหรือพลเมืองของประเทศที่มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับประชาชนคนไทยทุกคนจึงมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกทางการเมืองได้ในทุกช่องทาง โดยเฉพาะการแสดงออกทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ หรือการออกมาร่วมชุมนุมร่วมกับประชาชนหรือพลเมืองได้อย่างเท่าเทียมกับประชาชน เพราะพระสงฆ์ตัวอย่างมองว่าการแสดงออกในพื้นที่สื่อออนไลน์ถือเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลที่สามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน กับบุคคลอื่น ดังนั้น การที่พระสงฆ์มีการแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ถึงจะมีความเอนเอียงและแบ่งฝ่ายทางการเมืองชัดเจน แต่ควรที่จะแสดงออกถึงความเป็นกลาง เพราะฉะนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะปฏิบัติให้ได้ดังต่อไปนี้

1) มหาเถรสมาคม ควรที่จะมองให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพ ว่าพระสงฆ์สามารถทำอะไรได้บ้างที่เป็นกลางในทางการเมือง หรือเป็นสิ่งที่พระสงฆ์ทำแล้วไม่ได้เป็นการเสื่อมเสียไปทั้งวงการคณะสงฆ์ การออกมาแสดงพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองควรจะกำหนดขอบเขตที่พระสงฆ์สามเณรควรพึงกระทำได้มากขนาดไหน อันไหนมองว่ามากเกินไปควรออกกฎหรือตราคำสั่งขึ้นมาเพื่อเป็นการห้ามปราม แต่การไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของพระสงฆ์ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิที่ทุกคนในประเทศควรพึงกระทำได้ตามกฎหมาย หรือตามรัฐธรรมนูญ เพราะพระสงฆ์เปรียบได้กับพลเมือง หรือประชากรภายในประเทศ

2) หน่วยงานของรัฐ ถือว่าภาครัฐมีอำนาจที่จะบริหารประเทศ ดังนั้นภาครัฐควรจะผลักดัน สนับสนุน หรือส่งเสริมกิจกรรมการทำงานทางพระพุทธศาสนา ไม่ควรไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ เพราะพระสงฆ์ยังมีสิทธิที่จะได้เข้ารับการเกณฑ์ทหารและทำไมพระสงฆ์จะไม่สามารถมาแสดงออกการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกับพลเมืองภายในประเทศ พระสงฆ์ยังต้องเสียภาษีที่เหมือนกับบุคคลทั่วไปหรือพลเมือง ประชาชน แต่ไม่มีสิทธิและเสรีภาพเหมือนพลเมือง ที่ควรพึงกระทำ

3) แก่กฎหรือคำสั่งของพระสงฆ์ จะมองว่าคำสั่งของพระสงฆ์ที่ออกมาล้วนแต่อยู่ในระดับจำกัดสิทธิและเสรีภาพของพระสงฆ์ จึงควรมีการแก้กฎให้มีการยืดหยุ่นกับพระสงฆ์ในการที่จะออกมาแสดงพฤติกรรมทางการเมืองให้เห็น ไม่ควรไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองและการแสดงออกทางการเมืองและความคิด

เอกสารอ้างอิง

- เกษฎา ผาทอง. (2564). ข้อจำกัดทางการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 1(4), 67-70.
- ฐปนรุต พรหมอินทร์ และ จุมพล หนีมพานิช. (2549). พฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พระครูพิสัยปริยัติกิจ. (2562). พระมหากษัตริย์กับพระพุทธศาสนาในประวัติศาสตร์. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 7(2), 218.
- พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และ นัชพล คงพันธ์. (2564). พระสงฆ์กับการเมืองไทยในบริบทสังคมปัจจุบัน. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 41.

วุฒินันท์ กันทะเตียน. (2541) พระสงฆ์กับการเมือง: แนวคิดและบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2548). วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย ใน เอกสารการ

สอน ชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 11 นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.

สุรพศ ทวีศักดิ์. (2561). รัฐ กับศาสนา ศีลธรรม อำนาจ และอิสรภาพ. กรุงเทพมหานคร: สยาม

ปริทัศน์.

อนุชา พละกุล. (2563). การวิเคราะห์โลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทยช่วง พ.ศ.

2563. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 3(1), 72.

บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์*

THE ROLE OF A MONK IN PUBLIC WELFARE

พรหมเรศ แก้วโมลา¹, พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์² และ รวีโรจน์ ศรีคำภา³

Phromares Kaewmola¹, PhrakruSoontorndhammanithat² and Raweerose Sricompa³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: Phrom.1969@Gmail.com

Received 2 February 2024; Revised 26 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคมด้านต่าง ๆ เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก มีความผูกพันกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาไปอบรม สั่งสอน ซึ่งเป็นการกล่อมเกลาจิตใจให้คนในสังคมมีที่พึ่งทางใจ เพื่อยกระดับจิตใจของคนในสังคมให้สูงขึ้น และมุ่งสอนให้คนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน พระสงฆ์จึงเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของคนในสังคม และพระสงฆ์ก็มีบทบาทสำคัญต่อสังคม จนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้เป็นสังคมเป็นที่น่าอยู่

สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ในการช่วยเหลือสังคมเห็นได้ชัดเจนมาก เพราะพระสงฆ์อยู่ใกล้ชิดกับคนในชุมชน พระสงฆ์จึงเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันศาสนาและสังคม ในการอยู่ร่วมกันพระสงฆ์จึงต้องแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ในการให้ความ

* พรหมเรศ แก้วโมลา, พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์ และ รวีโรจน์ ศรีคำภา. (2567). บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 2(1), 26-39.

Phromares Kaewmola, PhrakruSoontorndhammanithat and Raweerose Sricompa. (2024). The Role of A Monk in Public Welfare. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1), 26-39.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.24>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ช่วยเหลือสังคมในด้านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น บทบาทด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล บทบาทด้านการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของรัฐหรือเอกชน บทบาทด้านการช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมต่อสาธารณสมบัติ บทบาทด้านการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย บทบาทด้านการให้อาการและสถานที่ของวัดเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และจะเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมต่อไป

คำสำคัญ : บทบาทพระสงฆ์, การสาธารณสงเคราะห์, การช่วยเหลือสังคม

Abstract

The purposes of this academic article is to know the role of monks in public welfare related to helping society in various aspects because most people in Thai society believe in Buddhism as the main religion and have a relationship from the past until the present. The monks are leaders of the Buddhist principles to train and teach which is a lullaby for people in society to have a spiritual refuge to elevate the spirits of people in society to a higher level and aims to teach people in society to have morals and ethics. Able to apply the Buddhist principles to living in the present. The monks are therefore the mental center of people in society. And the monks play an important role in society until it changes in a better direction. making it a livable society.

For the role of monks in public welfare in helping society is very obvious. Because the monks are close to people in the community. Therefore, they are part of a religious and social institution. In living together, monks must show their roles and responsibilities in helping society in various activities, such as helping roles, the roles in supporting government or private affairs, the role of helping and contributing to the public domain, The role of helping people affected by disasters, the role of giving buildings and places of temples for the benefit of the community, etc., to lead to the strength of the community and will continue to be a good example for society.

Keywords : The role of monks, The public welfare, Social contribution

บทนำ

เริ่มตั้งแต่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย คนส่วนมากก็เริ่มยอมรับนับถือพระพุทธศาสนากันมากขึ้น ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองเป็นพื้นฐานและเป็นแก่นสารของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี ที่ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มกันเป็นชุมชน หมู่บ้านขึ้น และมีการรวมตัวกันสร้างวัดวาอารามขึ้น เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของผู้คน อาศัยพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านพระพุทธศาสนา เป็นผู้แนะนำสั่งสอน โดยนำเอาหลักธรรมคำสอน ในทางพระพุทธศาสนา มาอบรมสั่งสอน เป็นการกล่อมเกลাজิตใจให้คนในสังคมมีที่พึ่งทางใจ เพื่อยกระดับจิตใจของคนในสังคมให้สูงขึ้น สถาบันพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อ ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของชุมชน และสังคม เป็นที่เคารพนับถือ เช่น เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อนไม่สบายใจก็มาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ เป็นต้น นอกจากจะเป็นที่เคารพของคนในชุมชนแล้วยังนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน เพราะเมื่อมีกิจกรรมด้านสาธารณะสงเคราะห์หรือสาธารณะประโยชน์ เช่น การสร้างโรงเรียน ทำถนน สร้างสะพาน เป็นต้น พระสงฆ์ก็จะมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแทบทุกครั้งจนปรากฏให้เห็นตามชุมชนต่าง ๆ

พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ทั้งนี้ ในการให้ความช่วยเหลือด้านสังคมมาโดยตลอดสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ก็คือผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมวินัย โดยพระสงฆ์มีบทบาทและส่วนร่วมในการกล่อมเกลাজิตใจ และลักษณะนิสัยของคนในสังคม เพราะความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ต้องอาศัยชุมชนเป็นหลัก ด้วยชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกัน การอยู่ร่วมกัน บทบาทหนึ่งที่พระสงฆ์ต้องการตอบแทนคนในสังคม คือต้องรับภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือชุมชนที่พระสงฆ์อยู่ร่วม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มีความเกี่ยวเนื่องกันกับพระสงฆ์มาโดยตลอด เช่น เวลาวินเกิดก็ไปทำบุญ เวลาเจ็บป่วยก็ไปหาพระสงฆ์ เวลาตายก็ยังไม่พ้นพระสงฆ์ เป็นต้น ดังนั้น พระสงฆ์จึงมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอน ตลอดถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งในฐานะที่พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในสังคมต้องอยู่ต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ พระสงฆ์ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อเป็นที่พึ่งของ

สังคม พร้อมทั้งพัฒนาให้เจริญขึ้นโดยปราศจากปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ถึงแม้คนทั่วไปจะทราบกันดีว่าพระสงฆ์ คือ หมู่คนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556: 262) ซึ่งสละแล้วจากสภาวะความเป็นปัจเจกสภาวะ แต่ยังมีชีวิตเพื่อสังคมภาวะ เพื่อสังคม มีจิตวิญญาณเพื่อชุมชน เพราะมีชีวิตที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งพระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นลูกหลานของชาวบ้านที่เข้ามาบวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยและนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนนั้นไปอบรมสั่งสอนคนในสังคมหรือในที่ต่าง ๆ ยิ่งในสมัยก่อนแล้ววัดหรือพระสงฆ์กลายเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาแทบทุกมิติในชุมชน เช่น ถ้าจะเรียนหนังสือก็ต้องไปเรียนที่วัด จะทำบุญในวันพระและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ก็ไปที่วัด มีประชุมของชาวบ้านก็ไปที่วัด เป็นต้น

ดังนั้น วัดจึงเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชาวบ้าน เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปทำให้พระสงฆ์ในปัจจุบันได้พยายามพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อนำความรู้ความสามารถที่ตนมีอยู่มาช่วยเหลือสังคมในหลาย ๆ ด้านส่งผลให้ชุมชนและสังคมเกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างชัดเจน ทั้งนี้ พระสงฆ์ยังมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์และบูรณาการบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งบทบาทหน้าที่ กล่าวมี 6 ด้าน ได้แก่ คือ 1) บทบาทด้านการปกครอง 2) บทบาทด้านการศึกษา 3) บทบาทด้านการสังคมสงเคราะห์ 4) บทบาทด้านการเผยแผ่ 5) บทบาทด้านสาธารณูปการ 6) บทบาทด้านการสาธารณะสงเคราะห์ โดยบทบาทของพระสงฆ์ทั้ง 6 ด้านที่พระสงฆ์นั้นจะต้องแสดงล้วนแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น สำหรับบทความวิชาการเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือสังคมว่ามีการปฏิบัติอย่างไร ที่จะช่วยทำให้คนในสังคมเกิดความเลื่อมใสศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา นอกจากนั้น ยังจะสมารถนำความรู้ที่ได้จากบทความนี้ไปถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้และเสริมสร้างบทบาทของพระสงฆ์ในแต่ละวัดได้ปฏิบัติศาสนกิจให้สมบูรณ์ ซึ่งจะเป็ผลดีต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์

ในสังคมพระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน ท่านเป็นแกนนำในการพัฒนาวัด และนำพาชาวบ้านในการพัฒนาด้านจิตใจและด้านวัตถุ กิจกรรมต่าง ๆ ที่พระสงฆ์จัดขึ้นก็จะได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี เพราะคนในชุมชนมีจิตศรัทธาเลื่อมใส พระสงฆ์ จะประกอบกิจการอันใดก็มีความสำเร็จ พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญ แต่ตัวพระสงฆ์เองต้องสร้างการยอมรับจากสังคมนั้น ๆ เพื่อจะได้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และสามารถชักจูงคนเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเต็มที่ และเต็มใจในการพัฒนา

การปกครองคณะสงฆ์หรือสถาบันสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าจะทรงดูแลด้วยพระองค์เอง ทรงอยู่ในฐานะประมุข และทรงให้ความสำคัญเสมอภาคในการบัญญัติสิกขาบทต่าง ๆ พระองค์จะทรงทำท่ามกลางสังฆกรรมต่าง ๆ ที่กระทำได้ได้รับเสียงเป็นเอกฉันท์ จากคณะสงฆ์จึงจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงทิ้งเป็นมรดกมาจนถึงปัจจุบันก็คือพระธรรมวินัย ซึ่งจะเป็นหลักในการที่สถาบันสงฆ์จะใช้เป็นสื่อในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับชาวโลกต่อไป และจะเป็นสิ่งกำหนดบทบาทหรือจุดยืนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสงฆ์ กับสังคมชาวโลกในปัจจุบัน และอนาคตอีกด้วย(พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต), 2534: 32) เช่นเดียวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ย่อมต้องมีผู้นำในการบริหารและมีระบบการปกครองโดยมุ่งพัฒนาให้วัดมีความเข้มแข็งเป็นที่พึ่งของชุมชนได้อย่างแท้จริง และมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันถือว่าการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีการบังคับบัญชากันลงไปตามลำดับขั้นนับแต่ระดับมหาเถรสมาคมลงไปถึงจนเจ้าอาวาส อันเป็นการปกครองบังคับบัญชาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2539: 76)

ดังนั้น พระสงฆ์จึงมีบทบาทหน้าที่ในหลายอย่างหลายด้าน ทั้งการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์และบูรณาการบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งพระสงฆ์ได้มีบทบาทเหล่านี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และในอนาคต ถ้ายังมีพระสงฆ์อยู่อีก บทบาทเหล่านี้ก็จะไม่จางหายไป โดยใช้บทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ส่วนบทบาทในด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องถ้าจะต้องพิจารณาถึงหลักธรรมและหลักความถูกต้องโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ในส่วนพระสงฆ์มีบทบาทอย่างไร และบทบาทของพระสงฆ์มีความหมายอย่างไรจะได้อธิบายตามลำดับต่อไปนี้

1.1 ความหมายของบทบาท

คำว่า “บทบาท” ได้มีผู้รู้หลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของบทบาทว่า “การทำตามบทโดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525: 453)

สุพัตรา สุภาพ ให้ความหมายว่า “บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ บุคคลที่มีสถานภาพต่าง ๆ อาจมีบทบาทต่าง ๆ กันออกไป และทั้งบทบาททั้งสถานภาพก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้นเท่าไร บทบาทยิ่งแตกต่างกันมากเท่านั้น” (สุพัตรา สุภาพ, 2522: 52)

สมคิด เฟื่องอุดม ได้กล่าวถึงบทบาทตามแนวคิดของ ราล์ฟ (RALP) สรุปได้ว่า สถานภาพเป็นฐานะหรือตำแหน่งซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทของบุคคล ตำแหน่ง และบทบาทจึงเป็นสิ่งที่คาบคู่กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เปรียบเหมือนเหรียญ คือ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญเป็นตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญก็เป็นบทบาท (สมคิด เฟื่องอุดม, 2535: 9)

ณัฐชา สัมเชื้อหวาน กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึงแบบแผนของพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือ ฐานะ ตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งนั้นไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ (ณัฐชา สัมเชื้อหวาน, 2543: 4 - 5)

สรุปได้ว่า บทบาท จึงเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ ในสิ่งที่เราเป็น หรือเป็นการแสดงออกตามหน้าที่ ที่สังคมกำหนดไว้และจะต้องทำ เช่นบทบาทของการเป็นบิดามารดา บทบาทของความเป็นครู เป็นต้น

1.2 บทบาทของพระสงฆ์

บทบาทของพระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์กับชาวบ้านจะมีความสัมพันธ์กัน เพราะพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ที่จะช่วยให้ชาวบ้านพ้นจากความทุกข์ โดยการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ชาวบ้านได้ปฏิบัติตาม ตามที่มีพุทธดำรัสสั่ง พระสาวกออกประกาศศาสนาดังพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสององค์จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ ทั้งอรรถและพยัญชนะให้บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายมีรูปสี ในตาน้อย มีย่อย่อมเสื่อมไป เพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จะไปยังตำบลอรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” (วิ.ม. (ไทย 4/32/32) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 27)

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นเครื่องชี้ชัดถึง อุดมคติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นบทบาทสำคัญของการทำหน้าที่ประกาศศาสนธรรม ส่งเสริมสัมมาปฏิบัติของพระภิกษุพุทธสาวกทั้งมวลนับจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งมุ่งให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล และประโยชน์สุขแก่ประชาชนชาวโลกอย่างแท้จริง หาได้มุ่งเพื่อประโยชน์ให้คนมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก หรือมุ่งเพื่อประโยชน์ของผู้เผยแผ่เองแต่อย่างใดไม่ นอกจากนี้การส่งพระอรหันตสาวกรุ่นแรกไปประกาศพระศาสนาทั่วชมพูทวีปนี้ ยังถือว่าเป็นจุดกำเนิดการดำเนินงานพระธรรมทูตอีกด้วย

บทบาทหลักของพระสงฆ์ ตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนกระทั่งถึงปัจจุบันก็คือการให้ความรู้แก่ประชาชน ตามหลักพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า บทบาทบรมครู บทบาทในฐานะครู เป็นบทบาทที่ถาวรตลอดมา แต่ปัจจุบันนี้มีบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์เพิ่มขึ้นมาอีกหลาย ๆ ด้านตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ อันเป็นการดำเนินงานเพื่อสาธารณประโยชน์ของสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์

แนวคิดเกี่ยวกับการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ และบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ว่ามีการทำงานเป็นอย่างไร ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายการสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงานหรือของคณะบุคคล หรือบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการศึกษา สงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล อุทิศทุนเงินเพื่อการกิจการของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ และสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของประชาชนทั่วไป (กรมการศาสนา, 2528: 33 - 36)

การสาธารณสงเคราะห์เป็นกิจการของคณะสงฆ์ที่กำหนดไว้ในอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมข้อหนึ่งว่า “ควบคุมและส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์” (ม. 5 ตร.) และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้กำหนดไว้ว่า วิธีดำเนินการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม การสาธารณแยกโดยลักษณะมี 5 ประการคือ(กรมการศาสนา, 2528: 2)

- 2.1 การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
- 2.2 การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นซึ่งเป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์
- 2.3 การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ
- 2.4 การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป
- 2.5 การสงเคราะห์ด้านการใช้อาคารสถานที่ของวัดเพื่อเป็นประโยชน์

บทบาทของพระสงฆ์ไม่ใช่มีเฉพาะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเท่านั้นแต่พระสงฆ์ยังมีบทบาทอีกในหลาย ๆ ด้าน โดยบทบาทหน้าที่ด้านการสาธารณสงเคราะห์เป็นบทบาทหนึ่งที่เป็นงานของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือชุมชน เป็นการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างวัดกับชุมชน

2.2 ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ มีจุดกำเนิดมาจากการที่มนุษย์เรานั้นที่คุณธรรมที่เรียกว่า มนุษยธรรม (พระพุทธโฆษาจารย์, 2556: 23) คือธรรมที่ทำให้คนเราเป็นมนุษย์ อันได้แก่ ศีล 5 และคุณธรรมคือมีความเมตตา กรุณา เป็นต้น ต่อเพื่อนมนุษย์ ผู้ร่วมเกิด แก่ เจ็บ และตาย อันเป็นผลมาจากหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

งานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการเป็นไปตามที่ระเบียบของมหาเถรสมาคมได้กำหนดไว้ และในอำนาจหน้าที่ของบทบาทพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้ เป็นภารกิจสำคัญที่พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทในการช่วยเหลือสังคม เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชาวบ้าน พระสงฆ์จึงเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์จะต้องให้ความช่วยเหลือตามขอบเขตที่พอจะช่วยให้ได้ ถือว่าเป็นงานด้านสาธารณสงเคราะห์ที่ไม่ขัดกับพระธรรมวินัย ได้แก่ การให้การสงเคราะห์พระสงฆ์ สามเณร การสร้างถนน การให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ การสร้างหอสมุดโรงเรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 37) งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานที่จะต้องร่วมมือกันในการให้ความ

ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างที่เกิดขึ้น ให้ผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ดังนั้น ความสำคัญของงานสาธารณสงเคราะห์จึงมีครอบคลุมทั้งการพัฒนาทางกายภาพและการพัฒนาทางด้านจิตใจ พัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นลำดับไป ความสำคัญของงานสาธารณสงเคราะห์จึงสรุปได้ดังนี้ (พระครูประภัสร์สิทธิคุณ, 2555: 34)

2.2.1 เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนให้ดีขึ้น

2.2.2 เป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิตและยึดถือหลักแห่งศีลธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต อันเป็นการพัฒนาสังคมให้น่าอยู่ มีความสงบร่มเย็นเป็นสุข

2.2.3 เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีคุณภาพ คือการรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นรู้จักแบ่งปันและชี้แนะเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้

2.2.4 เป็นการพัฒนาปัญญาให้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 เป็นการรวมกัน หรือร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง อันนำมาซึ่งการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ

2.2.6 ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และทำการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

2.2.7 ทำให้สังคมมีความเป็นอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข

2.2.8 การสาธารณสงเคราะห์จัดว่าเป็นบ่อเกิดแห่งการสร้างบุญกุศลความงามความดีตามคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

2.2.9 เป็นการสร้างความดีอันได้แก่การให้ความสงเคราะห์นั้นแพร่หลาย ไปในหมู่ชนทุกจำพวก

2.3 บทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์

ปัจจุบันพระสงฆ์ได้เข้าไปมีบทบาทในการสงเคราะห์สังคมมากยิ่งขึ้น เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในการให้ความช่วยเหลือสังคมในด้านสาธารณสงเคราะห์มาโดยตลอดถือว่าพระสงฆ์คือผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมวินัย โดยพระสงฆ์มีบทบาทและส่วนร่วมในการกล่อมเกล่าจิตใจ และลักษณะนิสัยของชาวบ้าน เพราะความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ต้องอาศัยชาวบ้านเป็นหลัก ด้วยชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมบทบาทหนึ่งที่พระสงฆ์ต้องการตอบแทนคนในชุมชน ต้อง

รับรู้หน้าที่ในการช่วยเหลือด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ และพัฒนาในชุมชนที่พระสงฆ์อยู่ร่วม ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มีความเกี่ยวเนื่องกันกับ พระสงฆ์มาโดยตลอด ในฐานะที่พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญ ต้องอยู่ต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ พระสงฆ์ควรที่จะนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทที่เห็นชัดเจนที่พระสงฆ์ได้ร่วมกับชาวบ้าน และหน่วยงานราชการก็คือ การตัดถนน หนทาง การปรับปรุงถนน การประปา การพัฒนาหนองน้ำ คลองบึง การสร้างฝายน้ำล้น เป็นต้น จึงทำให้พระสงฆ์กับสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน ดังพุทธพจน์ ที่ตัดในพุทธการสูตร ทรงแสดงการพึ่งพากันระหว่างบรรพชิตกับคฤหัสถ์ว่า ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้อุปการะแก่เราทั้งหลาย บำรุงเราทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัย เกสัชบริขาร แม้เราทั้งหลายก็จะเป็นผู้มีอุปการคุณมาก แก่พราหมณ์และคฤหัสถ์ทั้งหลายจงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด ภิกษุทั้งหลาย คฤหัสถ์และบรรพชิต ทั้งหลาย ต่างอาศัยกันและกันด้วยอามิสทาน และธรรมทานอยู่ประพาศพิรหมจรรย์ เพื่อต้องการสลัดโอฆะ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยรอบด้วยอาการอย่างนี้

บทบาทพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ในการช่วยเหลือสังคม

บทบาทพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ในการช่วยเหลือสังคม ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์ทั้งอดีตและปัจจุบัน พระสงฆ์จะมีบทบาทช่วยเหลือชุมชนที่เห็นได้ชัดเจนมากทั้งสาธารณสุขสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม บทบาทของพระสงฆ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ต้องร่วมกันไม่แยกหรือเหินห่างต่อกัน พระสงฆ์ต้องพยายามช่วยเหลือชาวบ้านให้พ้นจากความทุกข์ยาก โดยให้ชาวบ้านมีอาชีพภายในชุมชน เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พระสงฆ์ควรที่จะไปร่วมในการพัฒนาสังคมเพราะถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรง เพราะพระสงฆ์ต้องช่วยเหลือชาวบ้านมิใช่เพียงด้านจิตใจเท่านั้น แต่ต้องช่วยเหลือทางด้านวัตถุด้วยหรือเรื่องการครองชีพอีกด้วย บทบาทด้านสาธารณสุขสงเคราะห์จึงเป็นงานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือสังคม และอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน ถือว่าเป็นบทบาทที่พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการอนุเคราะห์ช่วยเหลือสังคม ทั้งในด้านการอบรมสั่งสอน การดำรงชีพในชีวิตประจำวันอีกด้วย บทบาทของพระสงฆ์จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าพระสงฆ์นั้นมีความใกล้ชิดกับชาวบ้าน

มาก เมื่อมีคนในชุมชนมีความทุกข์ร้อนไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางด้านจิตใจ พระสงฆ์ก็สามารถช่วยแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ในบทบาทสาธารณสงเคราะห์จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์จะช่วยเหลือทุกด้านในเรื่องปัจจัย 4 ที่ในสังคมที่ขาดแคลน พระสงฆ์ก็สามารถช่วยบรรเทาทุกข์นั้นได้

งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นงานที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมยามเกิดปัญหาภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย หรือปัญหาต่าง ๆ ที่ชาวบ้านอยากให้พระสงฆ์เข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งงานหนึ่งที่พระสงฆ์ทำไม่หยุด โดยเฉพาะคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อสื่อสารแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ให้กับพระสงฆ์ นำไปดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด ด้วยหลักการปฏิบัติ 4 หลัก คือ 1.สงเคราะห์ 2.เกื้อกูล 3.พัฒนา 4.บูรณาการ

ดังนั้น พระสงฆ์จึงมีบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ในการช่วยเหลือสังคม ที่เห็นชัดเจนว่า พระสงฆ์บางท่านมีบารมี มีลาภสักการะ ท่านไม่ได้เก็บเพียงตัวท่าน หากแต่ท่านนำไปช่วยเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์แก่สังคม โดยจะได้กล่าวถึงงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. บทบาทด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล

พระสงฆ์ได้เข้าไปมีบทบาทช่วยเหลือเกื้อกูลคนในชุมชน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน คนในชุมชนอยู่ร่วมกันแบบญาติพี่น้องเดียวกัน มีพระสงฆ์เป็นผู้ที่มุ่งพัฒนา ด้านจิตใจของคนในสังคม ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และพระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยชาวบ้านในการสร้างถนนหนทาง การพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน การสร้างชุมชนที่สะอาดและน่าอยู่ การสร้างสะพาน การสร้างฌาปนสถาน และการสร้างประปา เป็นต้น

นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่คนในสังคม มีการอบรมและเผยแผ่ ซึ่งในส่วนองค์กรของสงฆ์ จะมีหน่วยงานที่เข้าไปช่วยเหลือในการช่วยเหลือชุมชน คือหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น ๆ จัดพระสงฆ์ลงไปอบรมและพบปะกับชุมชนต่าง ๆ เพื่อเป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม การสงเคราะห์ทำให้เกิดความสามัคคีความมั่นคงขึ้นเรื่อย ๆ พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่อบรมจิตใจของคนในสังคม ให้ยึดมั่นในหลัก

พระพุทธศาสนา โดยยึดหลักศีล 5 ทำให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุนสังคม ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไม่ผิดศีลธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างมีความสุข

2. บทบาทด้านการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของรัฐหรือเอกชน

การช่วยเหลือส่งเสริมกิจการของรัฐหรือเอกชน ที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาภายในตำบล การหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ เป็นต้น และพระสงฆ์ยังมีบทบาทในการสนับสนุน ในการอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ความรู้ในด้านต่าง โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาทางสังคม ถ้าหากพระสงฆ์มีความสนใจ ใส่ใจร่วมในการอบรมในเรื่องนี้แล้ว ปัญหาเสพติดของชุมชนและในสถานศึกษาจะได้ลดลง นอกจากนี้พระสงฆ์ยังได้ช่วยเหลือสนับสนุนในการบริจาคทรัพย์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นสาธารณประโยชน์

ในด้านการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของรัฐหรือเอกชน พระสงฆ์ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในชุมชน มักจะมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน และพระสงฆ์ก็มีส่วนร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในการดำเนินการสนับสนุน ให้กับชุมชนโดยการใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ไปพัฒนาจิตใจของคนในชุมชนก่อนที่จะพัฒนาด้านอาชีพโดยเน้นหลักให้ชุมชนได้ยึดหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ในการดำรงชีพเพื่อให้ชุมชนอยู่ดีมีสุข

3. บทบาทด้านการช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมต่อสาธารณสมบัติ

บทบาทพระสงฆ์ ในการช่วยเหลือการสร้างสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างห้องสมุด การสร้างห้องน้ำ และการสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น จะเห็นได้จากหลาย ๆ แห่งที่พระสงฆ์สร้างถาวรวัตถุอันเป็นสมบัติอันล้ำค่าฝากไว้ในทางพระพุทธศาสนา

4. บทบาทด้านการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย

พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในยามที่ประสบสาธารณภัย โดยการมอบทุนทรัพย์และสิ่งของในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ด้วยการบริจาคโดยตรง หรือจะมีการมอบทุนทรัพย์และสิ่งของให้กับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่จะนำไปช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย

5. บทบาทด้านการให้อาการและสถานที่ของวัดเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน

บทบาทพระสงฆ์ด้านการให้อาการและสถานที่ของวัดเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน สิ่งที่วัดควรจะให้ก็คือการให้จัดตั้งโรงเรียนและสถานศึกษาภายในวัดเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับครูอาจารย์และนักเรียนที่มีโรงเรียนติดกับวัด ไม่ควรมี

การกั้นเขตตัดขาดจากวัด ให้เด็กนักเรียนได้มีความใกล้ชิดกับวัด และวัดควรที่จะให้ชุมชนมาใช้ อาคารสถานที่ของวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เป็นประโยชน์กับ ชุมชน การจัดตั้งศูนย์ต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน เป็นต้น

ดังนั้นบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์จึงเป็นบทบาทที่สำคัญ และเป็นงาน ของพระสงฆ์ที่จะต้องทำเพื่อสังคม เพราะวัดมีความใกล้ชิดกับสังคมมากที่สุด พระสงฆ์จึงเป็น ผู้นำทางศาสนจักร และยังจะช่วยสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนนั้นได้ ด้วยการ แนะนำชักจูงคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างสรรค์ให้ชุมชนมีความเจริญมากยิ่งขึ้น

สรุป

สรุปได้ว่าพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญด้านสาธารณสงเคราะห์ในการช่วยเหลือสังคม เพราะว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชาวบ้าน จึงเข้าใจปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้านเป็น อย่างดี ทำให้พระสงฆ์มีแนวคิดในการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้นำด้าน ศาสนา เป็นที่เคารพศรัทธาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคม พระสงฆ์จึงร่วมกับองค์กร ต่าง ๆ ร่วมกันในการพัฒนาเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมให้มีความ เจริญก้าวหน้า และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบาท หน้าที่ของพระสงฆ์ที่ได้นำความรู้จากการศึกษาหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา นำมา ประยุกต์กับการช่วยเหลือสังคม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน มีความ เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

นอกจากนี้พระสงฆ์ยังเป็นที่เคารพนับถือของคนในสังคม นับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่ มีคุณค่าในการมีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือที่เป็นสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ยังเป็นที่พึ่งทาง จิตใจของคนในสังคม ช่วยเสริมสร้างให้มีความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ ทำ ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2528). พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

ณัฐชา สัมเขียวหวาน. (2543). บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัด ราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2534). การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตฺโต). (2539). การปกครองคณะสงฆ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพุทธโฆษาจารย์. (2556). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 33 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวแอนดโฮม จำกัด.
- พระครูประจักษ์สิทธิคุณ. (2555). บทบาทพระสงฆ์ด้านสาธารณสุขของคณะสงฆ์อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2525). กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรเจริญทัศน์.
- สมคิด เพ็งอุดม. (2535). การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามทรรศนะของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงระดับตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2522). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การกลับมาของพระพุทธศาสนา “พระเอก” ของการศึกษาใหม่. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลายเสือ.

การพัฒนาสังคมตามหลักสังคหะธรรม 4*

SOCIAL DEVELOPMENT ACCORDING TO THE 4 SANGHADHAMMA PRINCIPLES

พระณาฤทธิ์ โภทสสฺสโร (มาส)¹, พระไพศาล โชติวุโร (ท้าวสาลี)² และ ฐานพัฒน์ สุนทรดี³

PharNarith Meas¹, Phra Phaisal Chotivaro² and Thanapat Subuddee³

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

¹⁻³ Master's Degree of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Buddhaphanya Sri Dvarati Buddhist Collage, Thailand

Corresponding author E-mail: tanaphots2@gmail.com

Received 2 February 2024; Revised 26 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อนำเสนอบทบาทในด้านการพัฒนาสังคมตามหลักพัฒนาสังคมของพระพุทธศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเน้นข้อมูลเอกสารวิชาการและข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่าความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมโดยภาพรวมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ จึงทำให้ที่มีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสังคมในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการปกครอง ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้านอนุรักษ์และพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ด้านสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ด้านสังคมสงเคราะห์การพัฒนาด้วยอย่างการส่งเสริมอาชีพแก่คนยากจนในชุมชน ซึ่งโครงการและกิจกรรมที่ได้ดำเนินการนี้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของคณะสงฆ์ โดยเอาสังคหะธรรม 4 ที่

Citation:

* พระณาฤทธิ์ โภทสสฺสโร (มาส), พระไพศาล โชติวุโร (ท้าวสาลี) และ ฐานพัฒน์ สุนทรดี. (2567). การพัฒนาสังคมตามหลักสังคหะธรรม 4. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 2(1), 40-52.

Sanya Kenaphoom. (2024). Social Development According to the 4 Sanghadhamma Principles. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1), 40-52.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.25>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

เป็นหลักธรรมของพระพุทธเจ้า มาแสดงบทบาทในด้านการพัฒนาสังคม โดยเป็นศูนย์กลางของจิตใจของประชาชน และเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำและทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา จึงทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่บริการของวัดอื่น ๆ มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: การพัฒนาสังคม, หลักสังคหะธรรม 4, วิถีพุทธ

Abstract

The purpose of this academic article is to present the roles in social development according to the social development principles of Buddhism. The research methodology mainly focuses on academic documents and field data. Then bring the data to content analysis and present it in essay form. The results of the study revealed that the importance of social development as a whole is very important. Therefore, there are projects and activities to promote social development in various dimensions such as Welfare Education Administrative, Environmental Development, Nature Conservation, Conservation and Development of Art and Cultural Revival Public Utility Public Relations Social Work is also developed. For example, to promote occupations for the poor people in the community that the projects and activities undertaken are consistent with the mission of the Sangha. By taking Sangha Dharma 4 which is the principles of the Buddha to play a role in social development by being the center of the minds of the people and is the center of community activities, focusing on encouraging people to follow the principles of Buddhism. The monks are the leaders and serve to give advice. As a result, the people in the

service area of other temples are harmonious and being generous to others and society as a whole.

Keywords: Social Development, The 4 Sanghadharma Principles, Buddhist Way.

บทนำ

การพัฒนาสังคมตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการที่กำลังนิยมในบริบทปัจจุบัน ได้นำหลักธรรมพระพุทธศาสนาเข้าร่วมในกาแก้ไขปัญหาสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลไปตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักธรรมไปใช้ในการพัฒนาสังคม ไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมวัฒนธรรมวิถีชีวิตของประชาชนเพื่อสร้างความปรองดองเอื้ออาทรในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นรูปแบบหลักการปฏิบัติแนวความคิดด้านพระพุทธศาสนา มาบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ที่ประจักษ์คือ แนวคิดของพระพุทธศาสนาที่ได้มาจากการศึกษาปฏิบัติไปตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกอบไปด้วยภูมิรู้ทางธรรมและภูมิรู้ทางโลก ที่มีความเข้าใจหลักธรรมพระพุทธศาสนาต่อการดำเนินชีวิตในมุมมองเห็นโลกอย่างแท้จริง สามารถพึ่งตนเองได้ในการทำประโยชน์ต่อสังคม ร่วมกันรักษาทำกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาไปตามรูปแบบแนวคิดทางพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้อธิบายถึงกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “...(1) การพัฒนาคน โดยพัฒนาตัวคนที่เป็นปัจจัยตัวกระทำให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้วยการพัฒนาตัวคนเต็มทั้งระบบ ครอบคลุมพฤติกรรมจิตใจ และปัญญา (2) การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคนที่พัฒนาเต็มระบบนั้นเป็นตัวกลาง หรือเป็นแกนกลาง ด้วยการเป็นปัจจัยตัวกระทำที่ไปประสานปรับเปลี่ยนบูรณาการในระบบสัมพันธ์องค์ร่วมใหญ่ให้เป็นระบบแห่งการดำรงอยู่ด้วยดี...” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2549)

บทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่ในการเอื้ออาทรต่อประชาชนที่มาอาศัยในสถานที่วัด หลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อสังคม วัดจึงเป็นสถาบันศึกษาที่เรียนรู้ต่างๆ ต่อวิชาการหลักหลายมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนประชาชนทั่วไปให้คนสมบูรณ์ในศีลธรรม พัฒนาตามรูปแบบแนวพุทธให้ความสำคัญต่อการพึ่งตนเองเป็นลักษณะของการปฏิบัติและการกระทำไปพร้อมกันต่อสังคม วัดจึงมี

ความสำคัญต่อชุมชน โดยเฉพาะการมีบทบาทต่อสังคมอย่างมากมายมีพระสงฆ์ เป็นผู้นำของการพัฒนาสังคมที่ประชาชนให้ความเคารพเป็นตัวอย่างต่อชนรุ่นหลังในการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า วัดจึงเป็นที่นัดหมายของผู้คนมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ ทำบุญ ปฏิบัติธรรม อมรมจิตใจ พัฒนาความรู้ ช่วยเหลือสังคม ยกย่องศีลธรรม สร้างความสามัคคี เป็นต้น ด้วยเอาหลักสังคหะธรรม 4 เพื่อสร้างสังคมให้มีความพัฒนาขึ้นอย่างร่มเย็นในร่มเงาอันเย็นแห่งพระธรรมอันวิเศษของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้านพัฒนาสังคม และด้วยความเคารพสักการะ และศรัทธาต่อหลวงพ่อดต่อพระสงฆ์เมื่อหลวงพ่อดขอร้องให้ชาวบ้านช่วยเหลือทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหมู่บ้านสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ สร้างศาลาวัด ล้วนแล้วแต่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี อีกอย่างหนึ่งพระสงฆ์ยังถือว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาด้วย วัดเป็นศูนย์ให้ความรู้ความสว่างทั้งทางธรรมและทางโลก ให้ความสว่างทางธรรมะ การปฏิบัติธรรม และเป็นที่พักพิงให้คำแนะนำแก่ผู้คนที่ประสบปัญหาขอคำแนะนำทางชีวิต ยกตัวอย่างในบทบาททั้งทางธรรมและทางโลกที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นคุณูปการต่อ ชาวบ้านทั่วไป ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อผู้ที่ด้อยโอกาสต่อครอบครัวที่ยากจนให้มีอาชีพ ให้การช่วยเหลือให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี การปลูกต้นไม้เสริมเป็นประจำทุกปี (พระครูปัญญาวิสุตสุนทร, 2546) ดังนั้นการที่วัดมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมตามแนวพุทธ ก็เกิดจากพระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนในการพัฒนาสังคมและการช่วยเหลือที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นผู้ช่วยสนับสนุนพัฒนาให้ดีขึ้นโดยศักยภาพของชุมชน ให้การศึกษาสงเคราะห์หรือบริการสังคมส่งเสริมอาชีพตลอดจนถึงส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติ เผยแผ่หลักธรรมคำของพระพุทธศาสนาให้สังคมได้ยึดปฏิบัติตามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ทำให้สังคมมีศีลธรรมมีสามัคคีตามแนวทางของวิสุทธิพุทธสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนบทความวิชาการจึงมีแรงบันดาลใจต่อหลักแนวคิด “บทความการพัฒนาสังคมตามหลักสังคหะธรรม 4 ตามวิสุทธิพุทธ” เป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อนำต้นแบบเหล่านั้นไปเผยแพร่และต่อยอดในการใช้ประโยชน์พัฒนาสังคมให้บรรลุเป้าหมายเพื่อความสุขความเจริญต่อไป

การพัฒนาสังคม

การส่งเสริมการพัฒนาสังคมมนุษย์ตามหลักธรรมพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับธรรมชาติมากที่สุดนับตั้งแต่การก่อตั้งพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า การที่พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาแล้ว การส่งเสริมการพัฒนาสังคมมนุษย์โดยส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องของความเสียละ มีความเอื้อเฟื้อต่อกันในสังคมมีประโยชน์ต่อบุคคลที่เป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเพื่อเกิดจากการมีหลักธรรมประจำใจ คือ อโลภะ ไม่โลภ อโทสะ ไม่ประทุษร้าย โกรธเคืองผู้อื่น อโมหะ ไม่หลงงมงายในอบายมุข เมตตา ความรักใคร่ กรุณา ความสงสาร ปราบณาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา ความพลอยยินดี และ อุเบกขา ความเป็นกลางไม่ลำเอียง แล้วจึงแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นการให้ทาน ปิยวาจา มีวาจาเป็นที่รัก อตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และสมานัตตตา วางตนเหมาะสมแก่ฐานะของตน สู้ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการชวนชวนรับใช้ผู้อื่น เพื่อให้ท่านได้รับประโยชน์ และตนก็ได้รับประโยชน์ เป็นอานิสงส์ คือ ความสุขใจ ทั้งหมดนี้นำไปสู่สังคมที่สงบเย็น และเป็นประโยชน์ ร่วมกัน และหากมีการปฏิบัติต่อไป จะถึงความเป็นที่สุด คือ ประโยชน์อันยิ่ง

การติดต่อประสานงาน

ในการติดต่อประสานงานเป็นเสมือนเส้นโลหิตที่หล่อเลี้ยงองค์กร ให้เกิดความราบรื่นตามระบบงาน เพราะการทำงานร่วมกันอาจก่อให้เกิดอุปสรรคทางการปฏิบัติมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าองค์กรนั้นมีขนาดใหญ่ และแต่ละหน่วยงานต่างก็ทำงานของตนเองโดยไม่คำนึงถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ย่อมทำให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นไม่สามารถดำเนินกิจการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ การประสานงานก็คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มคนในหน่วยงานขององค์กร ทำงานร่วมกันมีความสมัครสมานสามัคคีต่อกัน เพื่อยังผลให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการทำให้งานสำเร็จเร็วตามความมุ่งหมาย ทั้งยังประหยัดเวลา ประหยัดทรัพยากร ขจัดความขัดแย้ง และลดการซ้ำซ้อนในการทำงานทำให้บุคลากรขององค์กรตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลัก

เมื่อกล่าวถึงการติดต่อประสานงาน สามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ การประสานงานจากระดับบนลงล่าง (Vertical Coordination) และการประสานงานในระดับเดียวกัน (Horizontal Coordination) (ปรีชา หงส์ไกรเลิศ, 2526)

รูปแบบแรก การติดต่อประสานงานจากระดับบนลงล่าง (Vertical Coordination) หรือเรียกว่าการประสานงานในแนวตั้งเป็นการประสานงานต่างระดับสายการบังคับบัญชาจากระดับบนลงสู่ระดับล่างการประสานงานแบบบนลงล่างกระทำโดย

1. กำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนและควรกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร
2. หน่วยงานแต่ละหน่วยงานจะต้องมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการและประสานงาน
3. การสั่งการและการประสานงานควรดำเนินการตามลำดับจากระดับบนลงมาระดับล่าง คือ จากระดับกระทรวงลงมา กรม กอง และฝ่ายต่าง ๆ ตามลำดับ

รูปแบบที่สอง การติดต่อประสานงานในระดับเดียวกัน หรือ เรียกว่าการประสานงานในแนวนอน การประสานงานประเภทนี้ หน่วยงานในระดับต่าง ๆ ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน ประสานงานกันเอง การติดต่อประสานงานในระดับเดียวกัน อาจกระทำในรูปแบบเป็นทางการ (Formal) หรือไม่เป็นทางการ (Informal) ก็ได้

รูปแบบของการติดต่อประสานงานโดยใช้แผนเป็นเครื่องมือจึงมี 2 รูปแบบ คือ

1. การติดต่อประสานงานโดยแผน (Coordination by Plan) การประสานงานในกรณีนี้ ภาวะแวดล้อมขององค์กรจะคงที่และสามารถที่จะคาดการณ์ได้ล่วงหน้า การประสานงานจึงสามารถดำเนินไปตามแผน ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าได้
2. การติดต่อประสานงานโดยผลที่เกิดขึ้น (Coordination By feedback) การประสานงาน ในกรณีนี้จะตรงกันข้ามกับการประสานงานโดยแผน คือ เป็นกรณีที่สภาพการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่สามารถที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ กล่าวโดย

สรุป การวางแผนและการติดต่อประสานงานก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานในด้านใดก็ตาม ดังนั้นการวางแผนการประสานงานเป็นการผสานความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน การร่วมมือกันทำงานจะช่วยประหยัด

ทรัพยากรการบริหาร เช่น บุคลากร เวลา งบประมาณ วัสดุ เป็นต้น และช่วยลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนของบุคลากรแต่ละฝ่าย ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้ เพราะบุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการทำงานทำให้มีการเชื่อมโยงความคิดไปในทิศทางเดียวกันและอาจเกิดความคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานต่อไปได้ ที่สำคัญงานจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางพุทธศาสนามีหลักธรรมมากมายที่เชื่อมโยงหรือเป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ในการติดต่อประสานงาน เพราะหลักธรรมเหล่านั้นเอื้อต่อการประสานงานได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ พระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักธรรมเหล่านี้ไว้เพื่อประโยชน์แก่การพบปะ เจรจา วางแผน ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยการประยุกต์หลักธรรมเหล่านั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ผู้เขียนจะนำหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุธรรม มาประยุกต์ใช้กับการประสานงานหรือการวางแผน เพราะหลักธรรมสังคหวัตถุนี้จัดได้ว่าเป็นคุณูปการอย่างยิ่งในการติดต่อประสานงาน (John Welsley and Son, 1958) ดังนี้

สังคหวัตถุ 4 ในฐานะเป็นเครื่องมือการวางแผนและการติดต่อประสานงานสู่ความสำเร็จ

ในมุมมองของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงหลักธรรมต่าง ๆ ไว้มากมายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพขององค์กร เช่น หลักธรรมเพื่อการบริหารสำหรับตัวผู้บริหาร ผู้ตาม หรือที่เรียกว่าพุทธวิธีในการครองใจคน แนวคิดหลักเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องการวางแผนและการประสานงานนี้ ผู้เขียนขอเสนอหลักธรรมที่สำคัญข้อหนึ่ง ทางพระพุทธศาสนา ในส่วนของ หัวข้อธรรมว่า สังคหวัตถุ 4 เพื่อศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและการประสานงาน

สังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว หมายถึง ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ ในสามัคคี หลักการสังเคราะห์ ประกอบด้วย

1. **ทาน** การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

2. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาสดชื่นน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึง แสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมนินดี

3. อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์ โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

ข้อที่ 1 ทาน คือ การให้ ได้แก่การเสียสละสิ่งของต่าง ๆ ของตน หรือให้ความรู้ทางโลกและ ทางธรรม เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น การให้นั้นจะให้ผลดีเต็มที่เมื่อผู้ให้สามารถเอาชนะใจตนเอง ขจัดความตระหนือออกไปจากใจได้ คือให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่หวังผลตอบแทนจากผู้รับ “ท ทํ มิตตา นิคณถิ” ผู้ให้ย่อมผูกมิตรไว้ได้ (พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตโต), 2546)

ข้อที่ 2 ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปจยวาจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์

ข้อที่ 3 อัตถจริยา หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยน้ำใสใจจริง ด้วยความปรารถนาดีต่อกัน การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลประโยชน์เพื่อตน รวมถึงการ ขวนขวายช่วยเหลือผู้อื่นให้สำเร็จประโยชน์ตามที่เขาขอร้อง

ข้อที่ 4 สมานัตตตา แปลตามบาลีว่า "ปฏิบัติต่อผู้อื่นเสมอด้วยตนเอง" หรือเทียบสำนวนไทย คือ "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" คือการพยายามเข้าใจเขา เข้าใจความคิดเขา พิจารณา สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความคิดเขา ว่าถ้าเกิดเหตุการณ์ต่างๆ อย่างนั้นกับเราบ้าง เราจะรู้สึกอย่างไร เราจะทำอย่างไร และที่สำคัญเราจะต้องการความช่วยเหลืออะไร เมื่อเข้าใจเขาแล้วก็จะสามารถช่วยสงเคราะห์และปฏิบัติต่อเขาด้วยทาน วาจา กิริยา ที่เหมาะสมไปตามกำลัง ถ้าเราทำได้เราจะเป็นเพื่อนที่รู้ใจ เป็นที่รักของใครต่อใครอีกหลายคน

ผู้เขียนสรุปสังคหวัตถุ 4 ประการดังกล่าวมาแล้ว อำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข
2. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
3. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ
4. เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี
5. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติเสื่อมเสียในสังคม

แนวคิดและนิยามการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดการพัฒนาที่สำคัญ ในการนิยามความหมายสามารถพิจารณาได้จากรูปคำศัพท์2 คำที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดนี้ ได้แก่คำว่า“พัฒนา” และ “ยั่งยืน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้นิยามไว้ว่า“พัฒนา” หมายถึง ทำให้เจริญ และ“ยั่งยืน”หมายถึง ยืนยง อยู่ยาวนาน เช่นขอให้มีความสุขยั่งยืน คงทน

ดังนั้น จากนิยามข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การทำให้เจริญอย่างยั่งยืน อยู่ได้นานในรายงานเรื่อง“อนาคตร่วมของเรา” (Our Common Future) หรือ “Brundtland Report”ของสมัชชาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) ได้นิยามการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ว่าหมายถึง “วิถีการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง” ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของแนวคิดนี้อยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโลกโดยยังสามารถรักษาระดับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ไม่ให้เกินศักยภาพการผลิตของธรรมชาติ และมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามแนวคิด Triple bottom line ของจอห์น เอลคิงตัน (John Elkington) ที่ประกอบด้วย Profit People-Planet ซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ กำไร (Profit) ในทางเศรษฐศาสตร์มนุษย์(People) หรือทุนมนุษย์และโลก (Planet) หรือทุนธรรมชาติ สำหรับแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมี

3 ประการ ได้แก่ 1) แนวคิดทางเศรษฐกิจ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพมีความสมดุล และเป็นประโยชน์ต่อประชากรส่วนใหญ่ 2) แนวคิดทางสังคม คือ การแสวงหาและรักษาไว้ซึ่งความมีเสถียรภาพของระบบสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างคนแต่ละรุ่น การกำจัดความยากจน การรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนทุกระดับในสังคม โดยเฉพาะระดับรากหญ้าในกระบวนการตัดสินใจที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3) แนวคิดทางสิ่งแวดล้อม คือ การรักษาหรืออนุรักษ์ระบบกายภาพและชีววิทยา รวมถึงการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพในระบบนิเวศของโลก ซึ่งต้องครอบคลุมถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาด้วย (อนันตชัย ยูระประถม, 2557)

ส่วนนิยามในบริบทประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ได้นำเสนอเกี่ยวกับที่มาและนิยามของแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยว่าในการจัดทำข้อเสนอของประเทศไทยในการประชุมสุดยอดของโลก ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 นั้น คณะอนุกรรมการกำกับการอนุรักษ์ตามแผนปฏิบัติการ 21 และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการเตรียมการประชุมสุดยอดฯ ของประเทศได้ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จัดระดมความคิดเห็นจากภาคีต่างๆ ได้ข้อยุติด้านคำนิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม” ตามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนข้างต้น จะพบว่ามีแนวคิดมาจาก 3 แนวทางด้วยกัน คือ 1) แนวทางด้านนิเวศวิทยาซึ่งให้ความสำคัญกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาว 2) แนวทางด้านสังคมที่จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมและการรักษาคุณภาพชีวิตของประชากร และ 3) แนวทางด้านเศรษฐกิจที่

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการรักษาทุนทางธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคต

สรุป การพัฒนาที่ยั่งยืนมีองค์ประกอบแนวคิด 3 ประการ (Klarin, 2018) คือ 1) แนวคิดด้านการพัฒนา (The Concept of Development) คือ เป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ข้อจำกัดด้านระบบนิเวศ 2) แนวคิดด้านความจำเป็นพื้นฐาน (The Concept of Needs) คือ เป็นการกระจายทรัพยากรเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับทุกคน และ 3) แนวคิดเกี่ยวกับคนในรุ่นอนาคต (The Concept of Future Generation) คือ เป็นความสามารถที่เป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรในระยะยาว เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับคนในรุ่นอนาคตจากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปเป็นนิยามได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาอย่างสมดุลทั้ง 3 มิติ คือ สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถส่งต่อการพัฒนาให้มีผลต่อเนื่องไปยังคนในรุ่นอนาคต

สรุป

การส่งเสริมการพัฒนาสังคมมนุษย์ตามหลักพระศาสนาเป็นมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติมากที่สุดนับตั้งแต่การก่อตั้งพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า การเผยแผ่หลักธรรม การสร้างองค์กรสงฆ์ การสร้างศาสนสถาน การกำหนดรูปแบบพิธีกรรมทางศาสนา และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวพุทธที่มีความใกล้ชิดและเกี่ยวพันกับธรรมชาติ ทั้งที่เป็นมนุษย์ สัตว์ ดิน น้ำ ป่า และอากาศ หรือแม้แต่เรื่องของกฎธรรมชาติ การที่พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาแล้วนี้มีเหตุผล และวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การเข้าไปอาศัยอยู่ในป่าก็เพื่อประโยชน์แก่การบำเพ็ญเพียรภาวนา ปฏิบัติตนเพื่อละกิเลส อุกุศล ต่าง ๆ ที่เกาะกุมจิตใจให้บริสุทธิ์หมดจดเพื่อมรรคผล และนิพพาน

มนุษย์จะอยู่ไม่ได้ถ้าขาดปัจจัยสี่เป็นจุดเริ่มต้น ฉะนั้นจึงต้องมีอาหาร เครื่องนุ่งห่มเป็นต้น แต่มนุษย์ในสังคมนี้มีกำลัง มีความสามารถ มีโอกาสไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงต้องช่วยเหลือเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน ถ้าแต่ละคนต่างคิดจะเอา จะได้อย่างเดียว คนที่ไม่มีกำลังไม่มีความสามารถ ด้อยโอกาส ก็อยู่ได้ด้วยความยากแค้นลำบาก ทำให้มีการแย่งชิงเบียดเบียนกันมาก สังคมก็ไม่มีความสุข ดังนั้น จุดประสงค์สูงสุดของการเสียสละ คือ ความสุข และเพื่อบำบัด

หรือสนองความต้องการของมนุษย์ ในด้านปัจจัยภายในคือสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกับจิตใจ และปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ หลักการเสียสละ คือ อย่าคิดแต่จะเอาต้องมีการให้ควบคู่ไปด้วยจะได้มีชีวิตและสังคมที่มีความสมดุล ซึ่งหลักเกื้อกูลอนุเคราะห์สงเคราะห์ตนเองและผู้อื่น ให้แก่คนหรือสัตว์เพื่อประโยชน์แก่เขาในชีวิตที่เป็นอยู่ ให้อภัยจิตใจเสียสละแท้จริง โดยไม่หวังอะไรตอบแทน การให้นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการก้าวไปในกระบวนการฝึกฝนพัฒนาตน ให้ปัญญาเจริญสมบูรณ์เพื่อจะได้บำเพ็ญประโยชน์สุขแก่สรรพสัตว์ได้บริบูรณ์ผู้สละหรือผู้ให้จะเป็นใครก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น หิน ภูเขา หรือต้นไม้ ความสำเร็จอยู่ที่ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวมุ่งมั่นแน่วแน่มุ่งไปในกระบวนการศึกษาพัฒนาตนเอง

ประโยชน์ของการพัฒนามนุษย์ทำให้เป็นผู้มีจิตใจที่บริสุทธิ์ไม่ประทุษร้ายผู้อื่นมีเมตตา กรุณา ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน พลอยยินดีกับบุคคลผู้ที่ประสบผลสำเร็จ รู้ในสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำไม่หลงมัวเมาในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และบุคคล ในครอบครัว และบุคคลที่อยู่รวมกัน ในสังคม มนุษย์มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แบ่งความสุขของตนให้กับผู้อื่นด้วยการสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อให้เกิดความสุขที่ยิ่งใหญ่ มีความอนุเคราะห์เกื้อกูลกันในด้านต่าง ๆ แล้ว ย่อมส่งผลถึงสังคมไทยหรือสังคมโลกได้อยู่กันอย่างร่มเย็นสงบสุข ถ้าสังคมครอบครัวมีการปลูกฝังความเสียสละทั้งทางวัตถุ และทางอารมณ์แล้วความสงบสุขย่อมเกิดขึ้นในสังคม ในการประยุกต์ในเรื่องของ กุศลมูล ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง เป็นการสละอารมณ์ความอยาก ความพยาบาท ความหลงผิด ให้ออกจากจิตใจของตน เพื่อการบำเพ็ญในสิ่งที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป ในการนำหลักความเสียสละมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์อันบุคคลพึงกระทำนั้นเป็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับก่อน เพื่อขจัดกิเลสภายในใจของตนเองให้หมดไป การส่งเสริมการพัฒนาสังคมมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการส่งเสริมให้บุคคลได้ทำความดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคม ประเทศชาติได้อย่างมีความสุขเพราะบุคคลที่ประกอบด้วย คุณงามความดี เช่น เป็นผู้รู้จักความเสียสละทางอารมณ์ ลด ละเลิก ความโลภ โกรธ หลง ที่อยู่ในจิตใจของตนเอง ถ้าสังคมรู้จักการเสียสละให้มากแล้วสิ่งที่วุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่าคนในสังคมเป็นบุคคลที่ยอมเสียสละผลประโยชน์ของตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน ด้วยความสัตย์ ซื่อสัตย์ และเสียสละปฏิบัติต่อกันอย่างสม่ำเสมอสละประโยชน์ส่วนน้อยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็น

สำคัญ จะเห็นว่า การส่งเสริมการพัฒนาสังคมมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนาโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องของความเสียสละในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิถีชีวิตได้ ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในหลักธรรมทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยทำให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติมีความสุขในการดำรงชีวิตได้ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- พระเทพ โชตตินฺธโน (ถาจ), อัมพร เกิดलग และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม. (2561). วัดแสงบูรพา จังหวัดสุรินทร์: บทบาทของวัดด้านการพัฒนาสังคมตามวิถีพุทธ. วารสารมหาจุฬาลงกรณ, 9(1).
- อุเทน สุข ทวีญาติ และ พระมหาดำเนินฐิตวิริโย. (2559). วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่, 2(1).
- จิตติวุฒิ หมั่นมี. (2554). สังคหะวัตถุ 4 เครื่องมือการวางแผนและการติดต่อประสานงานสู่ความสำเร็จ, มจร, 3(1).
- พระพันธ์วัฒน์ ธมมวฑฒโน (ภูมิรัง) และ วิทยา ทองดี. (2565). สังคมไทยกับการพัฒนาแบบยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3).

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา*

GENERAL KNOWLEDGE ABOUT POLITICAL SCIENCE ACCORDING TO BUDDHISM

ภวัต วิสรัมย์¹ และ กัลยกร ทองทัບ²

Phawat Wisaram¹ and Kanyakorn Thongtub²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: phawatwis@mbu.ac.th

Received 17 January 2024; Revised 27 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา มีพื้นฐานในหลักสูตรดัชนีคุณธรรมของพระพุทธศาสนา ที่กล่าวถึงหลักเจตจำนงที่บัญญัติไว้ในพระพุทธศาสนา เช่น ปรัชญาสามยาม ที่สอนให้ปฏิบัติตนตลอดชีวิต ได้แก่ ศีลสามปฏิบัติ คือ การสวดมนต์ภาวนาทั้งใจในพินทุทุกข์ มีสติทั้งปวง และปฏิบัติทางด้านความดีในพินทุ นอกจากนี้มีหลักสามปี่ ที่ให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนาจิตใจ และหลัก “สามทศ” ที่สอนให้ปฏิบัติทางสังคมและการให้ทานศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาโดยรวมแล้วการศึกษารัฐศาสตร์ในแนวหลักพระพุทธศาสนามีการบูรณาการแนวทางการใช้ชีวิตในทางที่ดีและเพื่อส่งเสริมพัฒนาทางศีลธรรมการปกครองแนวพุทธมีรากฐานในหลักศาสนาพุทธศาสนา ซึ่งนำมาประยุกต์ในการบริหารมุ่งหวังสร้าง

Citation:

* ภวัต วิสรัมย์ และ กัลยกร ทองทับ. (2567). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศังคม, 2(1), 53-65.

Phawat Wisaram and Kanyakorn Thongtub. (2024). General Knowledge About Political Science According to Buddhism. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1), 53-65.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.26>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

สังคมที่เชื่อมโยงกันด้วยคุณค่าทางศีลธรรมและให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขและสันติภาพ ผ่านทางการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและการเลี้ยงทางที่ไม่พึงประสงค์

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, การเมือง, การปกครอง, พระพุทธศาสนา, รัฐ, ศีลธรรม

Abstract

The academic article on “General knowledge about political science according to Buddhist principles” aims to explain the meaning and important characteristics of political science according to Buddhist principles, with a basis in Buddhist Morality Index Course That refers to the principles of intention established in Buddhism, such as the philosophy of Samayam that teaches one to practice throughout one's life, namely the Three Precepts, which is to vacate the whole mind from suffering, to be mindful of all things, and to practice good deeds in business. In addition, there is the three-year principle that provides guidance on mental development and the "three directions" principle that teaches social practice and devotion to Buddhism. Overall, the study of political science in accordance with Buddhist principles is integrated. Guidelines for living life in a good way and for promoting moral development. Buddhist governance has its roots in the principles of Buddhism. which is applied in state and social administration Aims to create a society connected by moral values. and give importance to creating happiness and peace Through practicing one's religion and avoiding undesirable paths.

Keyword: Culture, Politics, Government, Buddhism, State, Morality

บทนำ

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสนามีการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารสังคมอย่างมีพื้นฐานในหลักศาสนาพุทธศาสนานี้มุ่งสู่การเข้าใจและประยุกต์ใช้หลักสูตรพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตร่วมสังคมโดยเน้นที่การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เพื่อสร้างสังคมที่

เชื่อมโยงด้วยความเข้าใจทางศีลธรรมและคุณค่า ทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมในทางที่เพื่อส่งเสริมความสุขและความสันติภาพในสังคม

ในศตวรรษที่ 21 บริบทสังคมนั้นประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่างๆที่มีความคิด ความอ่าน เป็นส่วนตัวสูง ตลอดจนความศรัทธา นิสัย มุมมอง การดำรงชีวิต วัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างตลอดเวลา มารวมตัวกันอยู่ภายใต้ สังคมที่พื้นที่เดียวกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารต้องหารูปแบบการปกครองและกฎหมายเกณฑ์ที่มีความทันสมัยและที่เหมาะสมมาใช้ในสังคมนั้นรวมถึงความถูกต้องตามคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สังคมนั้นๆอยู่อย่างราบรื่น ไม่มีการเอาเปรียบ มียุติธรรมดำเนินชีวิตไปด้วยดี มีความปรองดองรู้จักสามัคคี เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ถ้าเมืองหรือสังคมนั้นไม่มี

การปกครองที่เหมาะสมหรือมีควบคุมที่ไม่ดีหรือถ้าสังคมนั้นมีความหลากหลายทางความคิดทางวัฒนธรรมทางศาสนามาใช้แล้วก็จะทำให้สังคมนั้นเกิดความวุ่นวายมีความขัดแย้ง มีความไม่ปลอดภัยเกิดความแตกแยกไม่คุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะทำให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ความเห็นแก่ตัวตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีปรับปรุงกฎหมาย ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญที่ก้าวหน้าตลอดเวลา มีการปกครองที่เหมาะสมจึงเป็นที่ต้องการของทุกๆสังคมนั้นและสังคมไทยมีความสัมพันธ์กับ ศาสนามานาน ศาสนาจึงเป็นเรื่องง่ายที่คนในสังคมจะเข้าถึงโดยการใช้หลักการของรัฐศาสตร์ กับหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการธำรงรักษาความชอบธรรมของการปกครองและการยอมรับของประชาชนที่มีต่อผู้ปกครอง (โกวิท วงษ์สุวัฒน์, 2531)

พระพุทธศาสนาหมายถึงคำสั่งสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้าเป็นประมวลความรู้ทาง ศาสนาระบบหนึ่งเช่นเดียวกับประมวลความรู้ทางมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่เรียนกันอยู่ตาม สถาบันการศึกษาต่างๆ ประมวลความรู้ทางพระพุทธศาสนาการใช้หลักธรรม คำสอนของ พระพุทธเจ้า มาเป็นแนวทางในการบริหารบ้านเมืองในการปกครองในการออกกฎหมายเพื่อให้ทุกคนในสังคมมีคุณธรรมมีจริยธรรมตลอดจนองค์กรหรือหน่วยงานมาใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานถ้าในสังคมนั้นปกครองหรือบริหารงานโดยใช้ หลักธรรมเป็น แนวทาง ก็เชื่อได้ว่าสังคมนั้นจะมีความสุขสงบ มีความเจริญก้าวหน้า

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์เป็นการศึกษาหาความรู้ด้านรัฐศาสตร์ที่มีปรากฏอยู่ใน คำสอนของพระพุทธศาสนาแต่โดยที่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดความ สงบสุขความไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ได้มาเน้นด้านการปกครองแต่เป้าหมายเหมือนกันกับ

รัฐศาสตร์จึงไม่มีหลักทฤษฎีทางรัฐศาสตร์โดยคำสอนที่เกี่ยวข้อง กับศีลธรรมและจริยธรรมในการประพฤติตน เป็นที่ต้องการของผู้ปกครองและผู้ใต้ ปกครองจะต้องประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีและมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีสงบสุขและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอยู่ร่วมกันทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนทั้งโลก การศึกษาหาความรู้ด้านรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์จึงศึกษาหาความรู้โดยอาศัยหลักคำสอนที่มีปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาที่ สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักการทางรัฐศาสตร์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเอกของโลกที่มีหลักคำสอนอันเปรียบเสมือนห้วงมหานที แห่งสรรพศาสตร์ จึงมิใช่เพียงแค่ว่าเป็นปรัชญาหรือทฤษฎีเท่านั้น หากแต่ยังมีเนื้อหาครอบคลุมถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความนึกคิดแทบทุกด้านและที่สำคัญพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการกระทำ (กรรมวาท และกิริยาวาท) เป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม(วิริยวาท)ไม่ใช่ศาสนาแห่งการอ่อนน้อมปรารถนาหรือศาสนาแห่งความหวังหวังกังวล การสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้าทรงมุ่งผลในทางปฏิบัติให้ทุกคนจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริงๆ ในโลกนี้และเริ่มต้นแต่บัดนี้

คำว่า “พระพุทธศาสตร์” แยกได้เป็น 3 คำ คือ คำว่า พระ แปลว่าประเสริฐ ดีเลิศ คำว่า พุทธะ แปลว่า ผู้รู้-ผู้ตื่น-ผู้เบิกบานในที่นี้หมายถึงท่านผู้ตรัสรู้หรือริยสัจ 4 อย่างถ่องแท้ คำว่า ศาสตร์ แปลว่าความรู้ หรือองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่งที่มุ่งอธิบายอย่างเป็นระบบในความที่น่าจะเป็นไปได้ เมื่อรวมกันแล้วได้ความหมายว่าองค์แห่งความรู้ของผู้รู้-ผู้ตื่น-ผู้เบิกบานอย่างประเสริฐ (มยุรา อูเรนทร์, 2545)

พุทธศาสนา เป็นผลโดยตรงที่มีจากการสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระพุทธรูปองค์พุทธองค์) โดยตรง 6 ก่อนคริสตกาลในปัจจุบันมีผู้นับถือนานาชาติทั่วโลกมากมายทั่วทั้งประเทศญี่ปุ่นจีนในออสเตรเลีย พม่าม้งมันและต่อเนื่องและยังมีการย่อยให้เห็น นักสำรวจเพื่อเป็นแนวทางของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือเตรียมตระเตรียมตนเพื่อตามหาความจริงและวิธีที่จะประดิษฐ์จากการสูญเสียที่ทำให้เกิดความทุกข์ ซึ่งเรียกว่า "การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต" อาจจะเพิ่มเติมที่พุทธศาสนามีหลายสี สิ่งสำคัญได้แก่

1. อริยสัจ (อริยสัจสี่)

1.1 ทุกข์ (ทุกข์) คือ ชีวิตมีความทุกข์เสมอสำหรับความทุกข์ทั่วไป ทุกข์ทุกประการหรือทุกข์ที่มีทั้งหมด

1.2 ความทุกข์ทรมาน (Samudaya) คือ ทุกข์คือความทรมานทางความปรารถนาที่จะเชื่อต่อพระเยซูจริงๆ

1.3 การขจัดทุกข์ (นิโรธ) คือ ทุกข์สามารถถูกขจัดได้ และสิ่งที่ทำให้ขจัดทุกข์คืออริยสัจ

1.4 ไม่เป็นไร (มรรคา) คือ ทางสู่การขจัดทุกข์คือแปดแยกและทางหนึ่งก็คือ "อานาปาฏิสตี pranana" (มรรคมืองค์แปด)

2. อานาปาฏิสตี pranana (มรรคมืองค์แปด)

2.1 จิตสำนึกที่ถูกต้อง (ความเข้าใจที่ถูกต้อง)

2.2 การกระทำที่ถูกต้อง (เจตนาที่ถูกต้อง)

2.3 การพูดที่ถูกต้อง (คำพูดที่ถูกต้อง)

2.4 ถูกต้อง (Right Action)

2.5 อาชีพที่ถูกต้อง (การดำรงชีวิตที่ถูกต้อง)

2.6 พยานามที่ถูกต้อง (ความพยายามที่ถูกต้อง)

2.7 หัวใจที่ถูกต้อง (สติที่ถูกต้อง)

2.8 การปฏิบัติที่ถูกต้อง (สมาธิที่ถูกต้อง)

3. สูตรการสวดมนต์ (Triple Gem)

3.1 พระพุทธเจ้า (พระพุทธเจ้า) ผู้รู้และความจริงเป็นผู้ประสานความสุขและสัมปทาน

3.2 พระธรรม (ธรรมะ) ประการที่สอนโดยพระพุทธเจ้า และระบุถึงกฎหมายและอานาปาฏิสตี pranana

3.3 สังฆทาน (สังฆะ) ชุมชนของนักปฏิบัติตามศาสนาพุทธ

ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล เมื่อพระองค์สร้างพระพุทธรูปประจำกายขึ้น ณ อุทยานต่าง ๆ ในเขตแดนไทย ลาว พม่า และพระพุทธศาสนาได้รับการนำเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทยผ่านทางการค้าและการส่งคมกับประเทศอินเดีย โดยมีตำราศาสนาที่สำคัญคือ ตรรกะ ซึ่งถือเป็นสำนักงานสากลของพระพุทธศาสนา ต่อมาพระศรีมหาโคดมพุทธเจ้าก็ได้มีการปรากฏอยู่ในพื้นที่ประเทศไทย และส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกอย่างมีประสิทธิภาพของการนำพระพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทย

ในช่วงรัชกาลสุโขทัยและอยุธยา การพัฒนาทางศาสนาและวัฒนธรรมไทยมีการสนับสนุนอย่างมากจากรัฐบาล โดยมีการสร้างวัดและโบราณสถานเพื่อเป็นสถานที่สำคัญในการดำเนินพิธีศาสนา นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการศึกษาอื่น ๆ เช่น การสร้างโรงเรียนพุทธศาสนา และการจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมะ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและเชื่อมั่นในทางพุทธศาสนา ในรัชกาลที่ 9 ของกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4) ได้มีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างมาก ซึ่งได้ทำให้พุทธศาสนาเป็นสถานที่สำคัญในสังคมไทยและมีความสำคัญอย่างมากต่อวัฒนธรรมไทย

ในปัจจุบัน พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาที่สำคัญในสังคมไทย มีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยอย่างมาก พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ด้วยชนชาติไทยได้นับถือและยกย่องเทิดทูนเป็นสรณะแห่งชีวิต สืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติส่วนใหญ่ ศาสนามีประวัติศาสตร์ยาวนานในประเทศไทย และความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ตรวจสอบรายชื่อภาพรวมสัญญาณ พุทธศาสนาตามลำดับเข้ามาในส่วนของ "ภาคล้านนา" ของความเห็นเอเชียธิดาที่ 3 ก่อนคริสตกาล ทิศทางสหกรณ์การค้าและสังคมกับประเทศอินเดีย การสัญญาณของพระพุทธศาสนา มีผลต่อชีวิตของประชาชนนี้
2. ตรวจสอบผ่านพระอาราห์ต ผู้บริหารระดับสูงได้รับการเชื่อในพระอาราห์ตหรือผู้ทรงคุณวุฒิความรู้ที่สนับสนุนสูงที่พื้นที่นี้และสอนสั่งการที่มีคุณสมบัติแก่ประชาชน
3. เชื่อผ่านพระโกศ พระโกศ(มหากัสสปะ) อีกครั้งหนึ่งพระอาราห์ตที่มีความสำคัญในการนำเข้าสู่ระบบการปกครองประเทศไทยซึ่งถือรักษาการรักษาตัวเองจากรุ่นหน้า

4. ในอดีตผ่านวัดและโบราณสถาน ต้องวัดเพื่อให้ท่านทำพิธีเพิ่มมากขึ้นโดยเริ่มต้นจากการสร้างวัดสุโขทัยและวัดอยุธยาสร้างในรัชกาลที่ 1 ของราชวงศ์สุโขทัยและราชวงศ์อยุธยาตามลำดับ

5. หลังสมัยอยุธยา ในสมัยราชวงศ์อยุธยา เป็นหลักในการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโดยมีการสร้างวัดและโบราณสถานเพื่อให้ท่านทำพิธีการอย่างเป็นทางการ

6. ในรัชกาลที่ 9 ของกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4) สนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนา และมักจะสร้างวัดและโรงเรียนพุทธศาสนาในระดับท้องถิ่นและแผ่นดิน

7. ประเพณีผ่านพุทธศาสนาศาสนาพุทธในสมัยรัชกาลที่ 9 สามารถเลือกรัฐบาลสร้างวัดโรงเรียนศาสนาและศูนย์ศึกษาธรรมะเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและสนับสนุนพุทธศาสนา

ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย

พระพุทธศาสนามีบทบาทที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้านสำคัญ เช่น

จริยธรรมและจริยศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์ต่อคุณธรรม รวมถึงเสนอแนวทางที่จะหายไปจากความทุจริตและทุจริต ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างสังคมที่เป็นอยู่ด้วยกันได้อย่างสมบูรณ์แบบ

นิเวศวิถี พระพุทธศาสนาสอนให้คนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและต่อผลของการกระทำนั้น ทำให้เกิดความตระหนักในการพึ่งตนเองและประสบการณ์สุขที่มีคุณค่าทางจริยธรรม

สันติภาพและการเข้าใจร่วมกัน พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีสันติภาพในใจและรับรู้ถึงความทุกข์ทรมานของชีวิต นอกจากนี้ยังเน้นถึงการเข้าใจและเห็นภาพรวมของสังคม ทำให้มีความเห็นที่มีพื้นฐานทางจริยธรรมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้ด้วยวิธีที่สันติภาพ

การช่วยเหลือ พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีจิตใจสัมพันธ์และเห็นคุณค่าในการช่วยเหลือผู้อื่น การกรุณาเมตตาเป็นส่วนสำคัญของศาสนาที่สอนให้คนมีความเมตตาและเข้าใจถึงความทุกข์ทรมานของผู้อื่น

การปกครองและความยุติธรรม พระพุทธศาสนาสอนให้คนรับผิดชอบต่อการปกครองและการมีความยุติธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังเน้นให้คนเข้าใจถึงการตระหนักต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ดังนั้น พระพุทธศาสนามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อสังคมไทยในด้านทั้งจริยธรรมและการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสันติภาพ

ความสำคัญหลักคำสอนพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก เป็นฐานความรู้และแนวทางการใช้ชีวิตที่สำคัญในพุทธศาสนา มีหลายคำสอนที่มีความสำคัญและเป็นที่รู้จักทั่วไปในวงการพุทธศาสนา ต่อไปนี้คือบางหลักคำสอนที่มีความสำคัญ

นิพพาน (นิพพานวิทยา) คำสอนเกี่ยวกับความลำบากของชีวิตและการปลดปล่อยจากวงจรของความทุกข์ทรมาน พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติธรรมเพื่อการบรรลุนิพพานและการปลดปล่อยจากการทุกข์ทรมานทางจิตใจ

สังขะ (สังขะวิทยา) เป็นหลักการเรื่องความจริงและความเป็นจริงในทุกสิ่ง พระพุทธเจ้าสอนให้เข้าใจถึงความจริงของธรรมชาติและลำดับของการเกิดขึ้น

ศีล (ศีลวิทยา) คำสอนเกี่ยวกับการตัดสินใจในการปฏิบัติตามธรรม พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติตามหลักศีลเพื่อประสบความสำเร็จในการปฏิบัติธรรม

ปัญญา (ปัญญาวิทยา) พระพุทธเจ้าสอนถึงความสำคัญของการพัฒนาปัญญาในการรู้เรื่องทางจิตและธรรม

มัชชา (มัชชาวิทยา) คำสอนที่เน้นความสำคัญของการปฏิบัติธรรมและพัฒนาศีลธรรม เพื่อประสพความสุขและการมีสุขภาพจิตที่ดี

เมตตา (เมตตาวิทยา) เป็นคำสอนเกี่ยวกับความกรุณาและมีน้ำใจต่อทุกสิ่งมีชีวิต พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติตามหลักเมตตาเพื่อสร้างสังคมที่มีความสุขและสงบ

ดังนั้น คำสอนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางสำหรับการใช้ชีวิตแบบที่ดี แต่ยังเป็นที่มีอิทธิพลในการพัฒนาทักษะสมองและการทำให้ชีวิตมีความหมายและจุดประสงค์ทางจิตใจ

จุดเริ่มความคิดรวบรวมรักษาพระพุทธศาสนาต้นแบบของการสังคายนา

การสังคายนา (Sangha) ในพระพุทธศาสนาคือกลุ่มพระภิกษุภิกษุณีและบริหารศาสนา มีบทบาทสำคัญในการรักษาและพัฒนาพระพุทธศาสนาต้นแบบ จุดเริ่มความคิดที่เกี่ยวข้องกับการสังคายนาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สังคายนาเป็นระบบของชนิดที่สัญจรทาง พระพุทธศาสนาได้สร้างระบบการสังคายนาที่เป็นระบบของชนิดที่สัญจรทาง โดยที่สามคัมภีร์คือพระสุวรมณปิฎกสังคายนา (พระภิกษุที่ได้รับการสังคายนา) และลูกศิษย์ทั้งหลายที่กล่าวถึงสันติสุขในการสังคายนา
2. การสังคายนาเพื่อวิธีพุทธศาสนา การสังคายนาถือเป็นวิธีที่สำคัญในการปฏิบัติพุทธศาสนา ทั้งในแง่ของการพัฒนาศีลธรรม และการทำสมาธิ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการตระหนักและประสบการณ์ทางธรรม.
3. สันติสุขและการพุทธศาสนาบนพื้นฐานของการสังคายนา การสังคายนานั้นเป็นทางเข้าสู่การตามรู้การคิดและการกระทำ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์

รัฐ คือ สมาคมของมนุษย์จำนวนหนึ่งครอบครองดินแดนแห่งหนึ่งที่มีอาณาเขตแน่นอน รวมกันอยู่ภายใต้รัฐบาลหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการภายในเป็นองค์การแสดงออกซึ่งอธิปไตย แต่ถ้าเป็นกิจการภายนอกเป็นอิสระจากการบังคับบัญชาของรัฐบาลอื่น

องค์ประกอบของรัฐ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ

1. มีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่
2. มีดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน
3. มีรัฐบาล หมายถึงองค์การและคณะบุคคลที่ใช้อำนาจในการปกครองประเทศอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาลของรัฐอื่นใด ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ
4. มีอำนาจอธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เมื่อรัฐมีอำนาจอธิปไตยรัฐจึงมีอำนาจเหนือบุคคลทุกคน และสมาคมทุกสมาคม ในดินแดนของรัฐโดยไม่มีข้อยกเว้น

รัฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการปกครอง การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และการจัดการกับความขัดแย้งในสังคม นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรัฐ ระบบการเลือกตั้ง และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์

1. นิยามของรัฐศาสตร์ (Political Science) รัฐศาสตร์คือวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการอธิบาย การวิเคราะห์ และการทำนายเกี่ยวกับการดำเนินการทางการเมือง รวมทั้งการกำหนดนโยบายทางรัฐ

2. องค์ประกอบหลักของรัฐ (The Core Elements of the State) รัฐประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชน, อาณาจักร, กำลังการเมือง, กฎหมาย, และการดำเนินการทางรัฐ

3. ระบบการปกครอง (Forms of Government) มีหลายรูปแบบของระบบการปกครอง เช่น ประชาธิปไตย, มонаคาร์กี, อุปมาการ, และระบอบการปกครองผสม.

4. การอธิบายการกระทำทางการเมือง (Political Behavior) รัฐศาสตร์ศึกษาเรื่องการอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล กลุ่ม, และองค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง

5. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Change) รัฐศาสตร์ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, การเปลี่ยนแปลงของระบบการปกครอง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

6. สัมพันธภาพระหว่างรัฐกับประชาชน (State-Citizen Relationship) การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน, รวมทั้งสิทธิและความรับผิดชอบ

7. นโยบายทางรัฐ (Public Policy) การศึกษาการพัฒนา การดำเนินนโยบาย, และผลกระทบของนโยบายต่าง ๆ ที่มีต่อสังคม

ดังนั้น โดยการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ช่วยให้คนทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและการทำงานของรัฐบาล รวมถึงประเด็นทางการเมืองที่สำคัญในสังคมและโลกในปัจจุบัน

ทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา

แนวคิดทางการเมืองและการบริหารตามพุทธศาสนา มาจากกรอบความคิดที่ต้องการศึกษาแนวความคิดของรัฐบาล หรือการบริหารงานในพระไตรปิฎกนั่นเอง คำว่า แนวคิด หรือ ทฤษฎี นั้นเป็นความเห็นประเภทหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับคำภาษาบาลีว่า “ทัศนะ” คำว่าทฤษฎี หรือทัศนะเป็นคำกลางคือเป็นคำที่ใช้อธิบายสิ่งต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของผู้แสดงความคิดเห็น แสดงออกตามกฎแห่งความจริง ซึ่งสามารถทดสอบและทดสอบเพื่อค้นหาคำคุณค่าของความจริงและความมั่นใจ พุทธศาสนาเรียกว่า มุมมองที่ถูกต้อง หรือทฤษฎีที่ถูกต้อง ตรงข้าม

กับความคิดเห็นหรือความรู้ใด ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับกฎแห่งความจริงซึ่งเมื่อพิสูจน์หรือทดสอบในทางปฏิบัติแล้ว จะไม่เกิดผลอันทรงคุณค่า และไม่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า

โดยแนวคิดทางการเมืองและการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนามีความหลากหลาย และมีการตีความต่างกันไปในหลายๆ แง่มุม โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การใช้คุณค่าและหลักการทางศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารประเทศและสังคม เช่น การกระทำของผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและเคารพสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนความเสมอภาคและความยุติธรรมในการแจกแจงทรัพยากร การส่งเสริมคุณธรรมและคุณค่าทางมนุษย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ การประยุกต์แนวคิดทางการเมืองและการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนายังสอดคล้องกับหลักการของการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมาก เช่น การให้โอกาสและสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน การสนับสนุนการเสรีภาพในการแสดงออกและการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเชื่อมโยงกันเป็นชุมชนที่มีสัมพันธภาพ โดยที่การกระทำทั้งหมดนี้จะเน้นไปที่คุณค่าและหลักการทางศีลธรรมตามแนว

การปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในแนวคิดทางการเมืองที่มีการสนใจและถูกนำมาพัฒนาในหลายประเทศทั่วโลก แนวคิดนี้มีหลักการที่เน้นการประกอบการพัฒนาที่มีความเอื้อเฟื้อต่อความสุขและความเจริญของมวลมนุษยชาติโดยใช้หลักธรรม จริยธรรม และสมาธิเป็นพื้นฐานในการวางแผนและดำเนินงานของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังเน้นการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและสันติภาพที่มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาสังคมและการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและประชาชนทั้งหลาย

สรุป

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์มีความเน้นที่การปกครองและการบริหารสังคมในทางที่เสริมสร้างความสุขและความสันติภาพตามหลักศาสนาพุทธศาสนา ดังนั้น การบริหารตนเอง การปกครองตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญในรัฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์ โดยการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณและความเข้าใจทางศีลธรรม หลักสูตรพุทธศาสนาเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรและกรรมวิธีของพุทธศาสนาในการปกครองและการบริหารสังคม เพื่อสร้างสังคมที่เชื่อมโยงด้วยความเข้าใจทางศีลธรรมและคุณค่า การเผชิญหน้ากับความทรงจำ การรับรู้และเผชิญหน้ากับความทรงจำเกี่ยวกับความลำบาก และความทุกข์ทรมานและพยายามหาทางแก้ไข

รัฐศาสตร์ที่มีแนวคิดตามพระพุทธศาสนาก็มีลักษณะที่เฉพาะตัวและเน้นการตรึงรัฐเฉพาะตำแหน่งผู้นำในการปกครอง และสร้างระบบสังคมที่เน้นคุณธรรมและความเป็นธรรมทั้งภายในรัฐและสังคมทั้งในด้านการปกครองและในด้านการประชาชน นี่คือบางแนวคิดและหลักการที่เป็นไปตามศาสนาพุทธศาสนา ดังนี้

1. การปกครองอย่างเป็นธรรม ตามพระพุทธศาสนา การปกครองควรเป็นอย่างเป็นธรรมและเป็นสง่างามต่อประชาชน ผู้นำควรทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรมและชีวิตที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน

2. การสร้างสังคมที่มีคุณธรรม การปกครองตามแนวพุทธศาสนาจะเน้นการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและความเท่าเทียม ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาทั้งทางปัญญาและจริยธรรมของบุคคล

3. การปฏิบัติตามธรรม การปกครองควรปฏิบัติตามธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อให้รัฐและประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่เจริญรุ่งเรือง.

4. การประหาริมทรัพย์ พระพุทธศาสนาสอนให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักการของความสามัคคีที่ไม่เอื้ออาทรต่อพลังร้าย และประหาริมทรัพย์ที่ได้มาด้วยวิธีที่ถูกต้องและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

5. การสนับสนุนการพัฒนาปัญญาและจริยธรรม: การปกครองตามแนวพุทธศาสนาก็สนับสนุนการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาปัญญาและจริยธรรมของบุคคล เพื่อเสริมสร้างสังคมที่มีคุณธรรมและความเท่าเทียม

ดังนั้น ควรทราบว่ามีความหลายทศนคติและการตีความต่อแนวคิดนี้ และมีความหลากหลายในวิธีการที่แตกต่างกันในการนำแนวคิดพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครองในประเทศต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วัชรวิวัฒน์. (2534). รัฐศาสตร์กับการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ.

พระราชปัญญาเมธี(สมชัย กุศลจิตโต). (2548). พระพุทธศาสนา : แนวคิดเพื่อพัฒนาสังคมและการเมือง. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรมการพิมพ์.

มยุรา อูร์เคนทร์. (2545). พระพุทธศาสนากับการเมืองการปฏิบัติตนของนักการเมืองในไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เวชยันต์ กิตติโสภโณ. (2544). การปกครองแบบธรรมรัฐเพลโตแนวพุทธศาสนาเถรวาทกับการปกครองแบบอุดมรัฐ: การศึกษาเปรียบเทียบ. ใน ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความหนังสือแก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารที่คณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 8) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 9) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 10) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 11) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 12) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้
 - 5.1 ภาพปกหนังสือ
 - 5.2 แปลจากหนังสือ:
 - 5.3 ผู้เขียน:
 - 5.4 ผู้แปล:
 - 5.5 สำนักพิมพ์:
 - 5.6 ปีที่พิมพ์:
 - 5.7 จำนวนหน้า:
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content)
- 8) บทวิจารณ์
- 9) สรุป (Conclusion)
- 10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสรวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).//สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บันฑวงค์. (2556 ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อสารานุกรม,(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์. //ชื่อบทความ. //ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์. // ชื่อวิทยานิพนธ์. //ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. /ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่ม
น้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควณิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์. //ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. // (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อัดถาวร,
สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. // เรียกใช้เมื่อ / จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษภา ผาทอง. (2564). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีฟอง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม ได้ที่ <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journalsocialdevelopment@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

3..... (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

..... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

...(16 pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

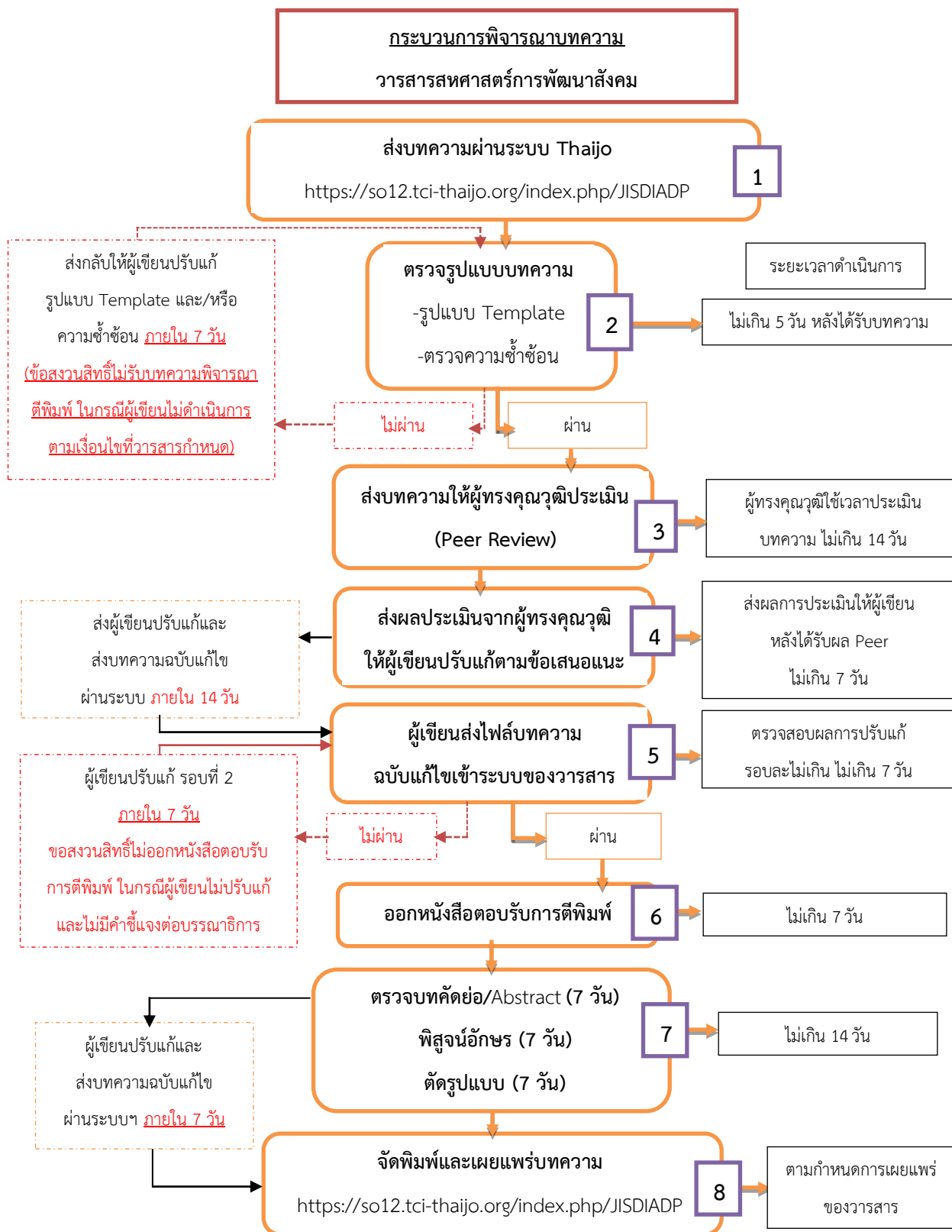
...(16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ที่สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อาจอิงตาม)

จุดเด่น**จุดด้อย****สรุป (18 pt)**

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษานำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไปใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เฉียง ไม่นา ไม่นาทรภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)